

**КЗ «ОБЛАСНА УНІВЕРСАЛЬНА НАУКОВА
БІБЛІОТЕКА ім. О. ОЛЬЖИЧА»
ЖИТОМИРСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ**

**Календар
знаменних і пам'ятних дат
Житомирщини
на 2021 рік**

Житомир–2020

Щорічне видання містить довідки про знаменні і пам'ятні дати наукового, суспільно-політичного та мистецького життя Житомирщини на 2021 рік.

Посібник відкривається хронологічним переліком основних дат 2021 року. Далі до ряду дат подаються письмові текстові довідки та рекомендаційні списки літератури. В тих випадках, де до списку літератури включено календарі знаменних і пам'ятних дат Житомирщини за минулі роки і персональні рекомендаційні списки видань, літературу за попередній період слід дивитися в цих матеріалах.

Календар розраховано на бібліотечних спеціалістів, працівників культури, педагогів, краєзнавців та інших користувачів.

Електронна версія Календаря розміщена на сайті ЖОУНБ ім. О. Ольжича.

Матеріал підготували:

Укладач

Головний бібліотекар відділу
краєзнавства
Білобровець В. В.

Бібліографічна редакція

Завідувачка відділу краєзнавства
Козлова В. Н.

Літературна та текстова
редакція

Головний бібліотекар відділу
нових бібліотечних технологій
Врублевська Г. Й.

Відповідальний за випуск

Директор ЖОУНБ
ім. О. Ольжича
Врублевський В. М.

ЗНАМЕННІ І ПАМ'ЯТНІ ДАТИ ЖИТОМИРЩИНИ на 2021 РІК

(станом на 15.10.2020)

- 225 років тому затверджено перший герб м. Житомир.
(1796)
- 225 років тому затверджено перший герб м. Новоград-Волинський.
(1796)
- 175 років тому затверджено перший герб м. Бердичів.
(1846)
- 170 років Чуднівському спиртзаводу (*нині – ДП «Чуднівський
спиртовий завод»*).
(1851)
- 165 років Свято-Михайлівському кафедральному собору в м. Житомир.
(1856)
- 155 років Житомирській обласній універсальній науковій бібліотеці
ім. О. Ольжича (*при заснуванні – Житомирська публічна бібліотека*).
(1866)
- 150 років Коростишівській паперовій фабриці (*нині – ТОВ
«Коростишівська паперова фабрика»*).
(1871)
- 135 років Іванопільському цукрозаводу (*нині – ПРАТ «Іванопільський
цукровий завод»*).
(1886)
- 110 років Житомирському технологічному коледжу КНУБА (*при
заснуванні – Житомирська казенна нижча ремісничка школа*).
(1911)
- 65 років Житомирському заводу «Електровимірювач» (*нині – ПРАТ
«Електровимірювач»*).
(1956)

СІЧЕНЬ

- 1 60 років від дня народження Кондратюка Юрія Павловича, майстра народної творчості, поета, члена НСПУ, заслуженого працівника культури України. Народився в смт Чуднів (*нині – місто*).
(1.01.1961)
- 2 180 років від дня народження Рильського Тадея Розеславовича, громадського і культурного діяча, етнографа, економіста. Народився в с. Ставище (*нині – Попільнянського району*). Більшу частину життя провів у родовому маєтку в с. Романівка (*нині – Попільнянського району*).
(2.01.1841–7.10.1902)
- 6 85 років від дня народження Пультера Станіслава Олександровича, літературознавця, кандидата педагогічних наук, професора Житомирського державного університету ім. І. Франка, заслуженого працівника освіти України. Народився в с. Адамівка (*нині – с. Веселе Пулинського району*).
(6.01.1936)
- 14 55 років від дня смерті Корольова Сергія Павловича, вченого, конструктора ракетно-космічних систем. Народився в м. Житомир.
(12.01.1907–14.01.1966)
- 15 100 років від дня народження Лисиці Михайла Павловича, фізика, академіка НАН України. Народився в с. Високе (*нині – Брусилівського району*).
(15.01.1921–10.01.2012)
- 26 80 років від дня народження Сича Михайла Семеновича (псевд.: Русич), поета, перекладача, журналіста, художника, лауреата Житомирської обласної літературної премії ім. Бориса Тена. Народився в с. Троковичі Черняхівського району.
(26.01.1941–21.05.2012)
- 30 80 років від дня народження Фольварочного Василя Івановича, письменника, державного і громадського діяча, члена НСПУ, заслуженого діяча мистецтв України. У 1970-х рр. працював журналістом у редакціях газет Житомирщини, завідувачем літературної частини Житомирського обласного музично-драматичного театру (*нині – Житомирський академічний музично-драматичний театр ім. І. Кочерги*).
(30.01.1941)

ЛЮТИЙ

- 8 85 років від дня народження Шищенка Петра Григоровича, доктора географічних наук, професора, члена-кореспондента НАПН України, академіка АН ВШ України. Народився в с. Покришів Брусилівського району.
(8.02.1936)
- 21 65 років від дня народження Єршова Володимира Олеговича, літературознавця, краєзнавця, доктора філологічних наук, професора Житомирського державного університету ім. І. Франка, головного редактора наукового збірника «Волинь-Житомирщина».
(21.02.1956)
- 21 65 років від дня народження Жилюка Сергія Івановича, історика, доктора історичних наук, професора Національного університету «Острозька академія». У 1995–2000 рр. працював у Житомирському державному педагогічному університеті ім. І. Франка.
(21.02.1956)
- 23 70 років від дня народження Медвідя В'ячеслава Григоровича, письменника, лауреата Національної премії України ім. Т. Г. Шевченка, заслуженого діяча мистецтв України. Народився в с. Кодня Житомирського району.
(23.02.1951)
- 23 165 років від дня народження Кудрицького Михайла Петровича, вченого-метеоролога. Народився в с. Огіївка (нині – Ружинського району).
(23.02.1856–27.12.1933)
- 24 100 років від дня народження Яременка Василя Михайловича, актора, народного артиста України, почесного громадянина м. Житомир. У 1947–2006 рр. працював у Житомирському обласному музично-драматичному театрі ім. І. А. Кочерги.
(24.02.1921–10.12.2010)
- 25 150 років від дня народження Лесі Українки, поетеси, громадської діячки. Народилась у м. Новоград-Волинський.
(25.02.1871–1.08.1913)
- 28 25 років від дня смерті Кругляка Бориса Абрамовича, історика, краєзнавця, педагога, доктора історичних наук, професора, дійсного члена Нью-Йоркської Академії наук. Народився в м. Житомир.

(3.05.1934–28.02.1996)

БЕРЕЗЕНЬ

- 8 80 років від дня народження Стецюка Олександра Михайловича (спр.: Шиндель), композитора, диригента, педагога, члена НСКУ, заслуженого діяча мистецтв України. Народився в с. Білокоровичі Олевського району.
(8.03.1941–29.01.2007)
- 10 160 років від дня смерті Шевченка Тараса Григоровича, письменника, художника, мислителя, громадського діяча. У 1846 р. перебував на Житомирщині як співробітник Київської археографічної комісії.
(9.03.1814–10.03.1861)
- 15 70 років від дня народження Березівського Валерія Федоровича, музиканта, майстра з виготовлення народних інструментів, майстра народної творчості, громадського діяча, члена ВУТ «Просвіта» ім. Тараса Шевченка. Народився в с. Яроповичі Андрушівського району.
(15.03.1951)
- 17 145 років від дня народження Щербаківського Вадима Михайловича, історика, археолога, етнографа, мистецтвознавця. Народився в с. Шпичинці (*нині – Ружинського району*).
(17.03.1876–18.01.1957)
- 25 145 років від дня народження Домбровського Маріана Павловича, піаніста, педагога. Народився в м. Житомир.
(25.03.1876–1958)
- 29 85 років від дня народження Опанасюка Олексія Євменовича, письменника, громадського діяча, члена НСПУ, заслуженого працівника культури України. Народився в с. Дібрівка Брусилівського району.
(29.03.1936–3.06.2011)

КВІТЕНЬ

- 3 20 років від дня смерті Никончука Миколи Васильовича, мовознавця, дослідника в галузі діалектології та лінгвістичної географії, поета,

доктора філологічних наук, професора Житомирського державного педагогічного університету ім. І. Франка. Народився в с. Листвин Овруцького району.

(5.06.1937–3.04.2001)

- 3 55 років від дня народження Мойсієнка Віктора Михайловича, мовознавця, дослідника в галузі діалектології та історії мови, доктора філологічних наук, професора Житомирського державного університету ім. І. Франка, головного редактора наукового збірника «Волинь-Житомирщина». Народився в с. Мелені Коростенського району.

(3.04.1966)

- 9 110 років від дня народження Кириченка Степана Андрійовича, живописця, графіка, заслуженого діяча мистецтв УРСР, народного художника УРСР. Народився в с. Чоповичі (*нині – Малинського району*).

(9.04.1911–30.04.1988)

- 16 110 років від дня народження Місяця Василя Олександровича, історика, археолога, краєзнавця, організатора музейної справи на Житомирщині, заслуженого працівника культури УРСР. Народився в с. Андріїв (*нині – Черняхівського району*).

(16.04.1911–24.05.2000)

- 17 80 років від дня народження Вітрика Олександра Павловича, скульптора, члена НСХУ, заслуженого художника України. Жив у м. Житомир.

(17.04.1941–11.01.2008)

- 23 155 років від дня заснування Житомирської обласної універсальної наукової бібліотеки ім. О. Ольжича.

(23.04.1866)

- 25 110 років від дня народження Дарчука Остапа Йосиповича, співака, педагога, професора, заслуженого діяча мистецтв УРСР. Народився в м. Бердичів.

(25.04.1911–21.08.1999)

- 26 35 років від дня аварії на Чорнобильській АЕС.

(26.04.1986)

ТРАВЕНЬ

- 2 145 років від дня народження Ленчевського Леоніда Софроновича, священника, краєзнавця, дослідника Ружинщини.
(2.05.1876–2.09.1962)
- 3 160 років від дня народження Штеренберга Лева Яковича, етнографа, професора, члена-кореспондента АН СРСР. Народився в м. Житомир.
(3.05.1861–14.08.1927)
- 3 230 років від дня народження Генрика Жевуського, письменника. Перебував на Житомирщині.
(3.05.1791–26.02.1866)
- 5 105 років від дня смерті Гончаренка Агапія (спр.: Гумницький Андрій Онуфрійович), громадського і релігійного діяча, правозахисника, публіциста, видавця, першого перекладача творів Т. Г. Шевченка англійською мовою. Народився в с. Кривин (*нині – с. Криве Попільнянського району*).
(31.08.1832–5.05.1916)
- 9 20 років від дня смерті Журавського Анатолія Федоровича, письменника, літературознавця, громадського діяча, члена НСПУ, заслуженого журналіста України. Народився в с. Барашівка Житомирського району.
(4.04.1952–9.05.2001)
- 10 85 років від дня смерті Богораза-Тана (Тана-Богораза) Володимира Германовича (спр.: Богораз Натан Менделевич; псевд.: В. Г. Тан, Н. А. Тан), етнографа, письменника, лінгвіста, громадського діяча. Народився в м. Овруч.
(27.04.1865–10.05.1936)
- 13 105 років від дня смерті Шолома-Алейхема (спр.: Рабинович Шолом Нухимович), письменника. У 80–90 рр. ХІХ ст. перебував у містах Житомир та Бердичів.
(2.03.1859–13.05.1916)
- 15 40 років від дня смерті Бульби-Боровця Тараса Дмитровича (спр.: Боровець; псевд.: Байда, Бульба Тарас, Ристриченко, Тарас), генерала-хорунжого, діяча українського повстанського руху, засновника УПА (згодом УНРА) «Поліська Січ» та Олевської республіки під час Другої світової війни.
(9.03.1908–15.05.1981)

- 20 130 років від дня народження Нікуліна Лева Веніаміновича (спр.: Ольконицький Лев Володимирович; псевд.: Н. Нікулін, Анжеліка Саф'янова), письменника, журналіста. Народився в м. Житомир.
(20.05.1891–9.03.1967)
- 30 195 років від дня народження Сераковського Зигмунда (Сигізмунда), (псевд.: Доленго), письменника, громадського діяча. Навчався в Житомирській першій чоловічій гімназії.
(30.05.1826–27.06.1863)
- 30 175 років від дня народження Клосовського Олександра Вікентійовича, метеоролога, геофізика, доктора фізики та фізичної географії, члена-кореспондента Російської Академії наук. Народився в м. Житомир.
(30.05.1846–26.04.1917)

ЧЕРВЕНЬ

- 11 160 років від дня народження Заремби Сигізмунда Владиславовича. Композитора, піаніста. Народився в м. Житомир.
(11.06.1861–27.11.1915)
- 14 90 років від дня смерті Липинського В'ячеслава (Вацлава-Вікентія) Казимировича, історика, політолога, мислителя, публіциста. Навчався в Житомирській першій чоловічій гімназії.
(18.04.1882–14.06.1931)
- 22 80 років тому почалася німецько-радянська війна.
(22.06.1941)
- 25 80 років від дня народження Ткаченка Григорія Макаровича, журналіста, письменника. Уродженець с. Покришів Брусилівського району.
(25.06. 1941–6.05.2014)
- 28 80 років від дня заснування Української Повстанської Армії «Поліська Січ», що діяла, зокрема, на території Олевського району.
(1941)
- 29 80 років від дня смерті Падеревського Ігнація Яна, піаніста, композитора, політичного діяча. Дитинство провів у селі поблизу м. Чуднів. Приїздив до батьків у м. Житомир.
(18.11.1860–29.06.1941)

ЛИПЕНЬ

- 1 125 років Житомирському лікєро-горілчаному заводу (*нині – ДП «Житомирський лікєро-горілчаний завод»*).
(1.07.1896)
- 1 65 років від дня народження Гудзя Юрія Петровича (псевд.: Юрко Гудзь, Юрій Тетянич, Хома Брут, Хома Брус), письменника, критика, художника, філософа, лауреата Всеукраїнської премії ім. І. Огієнка. Народився в с. Миколаївка Ємільчинського району.
(1.07.1956–20.02.2002)
- 3 70 років від дня смерті Тадеуша Боровського, письменника, публіциста, критика. Народився в м. Житомир.
(12.11.1922–3.07.1951)
- 8 145 років від дня народження Арциховського Володимира Мартиновича, ботаніка, фізіолога рослин, основоположника спеціальної фізіології деревних порід. Народився в м. Житомир.
(8.07.1876–13.06.1931)
- 9 125 років від дня народження Кудрицького Павла Михайловича, актора, режисера. Народився в м. Коростишів.
(9.07.1896–22.07.1926)
- 10 145 років від дня народження Садовського Івана Івановича, актора, народного артиста України. Народився в м. Житомир.
(10.07.1876–1.04.1948)
- 17 175 років від дня народження Миклухо-Маклая Миколи Миколайовича, антрополога, етнографа, мандрівника. Двічі – у 1886 та 1887 рр. – перебував у маєтку матері в м. Малин, вивчав побут, традиції та звичаї поліщуків.
(17.07.1846–14.04.1888)
- 20 110 років від дня народження Кучера Василя Степановича, письменника. Народився в с. Любимівка (*нині – Андрушівського району*).
(20.07.1911–18.04.1967)
- 21 100 років від дня народження Бориса Олександріва (спр: Борис Олександрович Грибінський), поета-емігранта повоєнної доби. Народився в м-ку Ружин (*нині – смт*).
(21.07.1921–21.12.1979)

- 26 140 років від дня народження Штеренберга Давида Петровича, живописця і графіка. Народився в м. Житомир.
(26.07.1881–1.05.1948)

СЕРПЕНЬ

30 років від дня проголошення незалежності України 24.08.1991 р.

- 1 80 років від дня загибелі Гельмонда Самуїла Ізраїльовича, поета. Народився в м-ку Горошки (*нині – смт Хорошів*).
(10.11.1907–серпень 1941)
- 1 115 років від дня народження Перельмана Натана Юхимовича, піаніста, професора Санкт-Петербурзької консерваторії. Народився в м. Житомир.
(1.08.1906–18.02.2002)
- 2 95 років від дня народження Нестеренка Володимира Павловича, актора, народного артиста України. У 1950–1995 рр. працював у Житомирському обласному музично-драматичному театрі ім. І. Кочерги.
(2.08.1926–30.04.2009)
- 6 135 років від дня народження Бондарчука Степана Корнійовича, актора, режисера, одного із засновників «Незалежного театру» в м. Житомир (1921–1922). Народився в с. Кодня (*нині – Житомирського району*).
(6.08.1886–30.11.1970)
- 30 80 років від дня загибелі Сціборського Миколи Орестовича (псевд.: Рокош, Житомирський, Органський, Луцький, Юрій), державного та військового діяча, одного з фундаторів та ідеолога ОУН, теоретика українського націоналізму, публіциста. Народився в м. Житомир.
(28.03.1898–30.08.1941)

ВЕРЕСЕНЬ

- 150 років тому засновано Малинську паперову фабрику (*нині – ПАТ «Малинська паперова фабрика-Вайдманн»*).

(1871)

- 8 80 років від дня народження Васильчука Святослава Карповича, громадського і політичного діяча, письменника, журналіста, члена НСЖУ, голову Житомирського обласного об'єднання ВУТ «Просвіта» ім. Тараса Шевченка, заслуженого журналіста України, лауреата Всеукраїнської премії ім. І. Огієнка.
(8.09.1941)
- 12 85 років від дня народження Монастирецького Леоніда Семеновича, літературознавця, кандидата філологічних наук, професора Житомирського державного університету ім. І. Франка, заслуженого працівника освіти України, лауреата премії ім. Лесі Українки Житомирського обласного відділення Українського фонду культури.
(12.09.1936–13.12.2011)
- 22 55 років від дня смерті Векслера Володимира Йосиповича, фізика, академіка АН СРСР. Народився в м. Житомир.
(4.03.1907–22.09.1966)
- 21 85 років від дня народження Макаренка Олексія Дмитровича, художника, лауреата Всеукраїнської премії ім. І. Огієнка. Народився в м-ку Брусилів (*нині – смт*).
(21.09.1936–2.05.2005)
- 24 95 років від дня народження Курильчука Миколи Михайловича, письменника. Народився на хуторі Перебуж біля с. Джерело (*нині – Олевського району*).
(24.09.1926–2.02.2004)
- 30 55 років від дня смерті Ненадкевича Євгена Олександровича, літературознавця, шевченкознавця, кандидата філологічних наук, професора, декана словесно-історичного факультету Волинського інституту народної освіти (*нині – Житомирський державний університет ім. і. Франка*).
(29.12.1882–30.09.1966)

ЖОВТЕНЬ

- 60 років тому став до дії Житомирський льонокомбінат (*нині – ТОВ «Торговий дім «Житомирський льонокомбінат»*).

(1961)

- 6 140 років від дня народження Кочерги Івана Антоновича, драматурга. З 1914 по 1934 рр. жив у м. Житомир.
(6.10.1881–29.12.1952)
- 7 80 років від дня народження Яненка Миколи Михайловича, дитячого письменника. Народився в смт Попільня.
(7.10.1941)
- 10 55 років від дня смерті Морозової (у шлюбі: Гладка) Вероніки Януарівни (псевд.: Вероніка Морозівна), поетеси, перекладачки. Народилася в м-ку Андрушівка (*нині – місто*).
(25.07.1890–10.10.1966)
- 13 75 років від дня народження Цепкової Галини Василівни, поетеси. Живе в м. Коростень.
(13.10.1946)
- 15 125 років від дня народження Ковжуна Павла Максимовича (псевд.: Марія Пінковська), художника-графіка, мистецтвознавця. Народився в с. Костюшки (*нині – с. Велика Фосня Овруцького району*).
(15.10.1896–15.05.1939)
- 29 50 років від дня народження Черевка Сергія Болеславовича, радіожурналіста, громадського діяча, автора літературного аудіопроекту для людей із вадами зору «Слухай читачу», першого редактора житомирського журналу «Світло спілкування». Народився в м. Житомир.
(29.10.1971–17.02.2014)

ЛИСТОПАД

- 125 років Житомирській водолікарні (*нині – Обласний лікувальний центр вертебрології та реабілітації*).
(1896)
- 1 80 років від дня народження Чиркова Олександра Семеновича, літературознавця, драматурга, доктора філологічних наук, професора Житомирського державного університету ім. І. Франка, академіка АН ВШ України, заслуженого працівника освіти України.
(1.11.1941)

- 4 105 років від дня народження Окийченка Данила (спр.: Вознюк Яків Олександрович), письменника. Народився в с. Андрієвичі (*нині – Ємільчинського району*).
(4.11.1916–13.03.2003)
- 6 95 років від дня народження Клименка Михайла Даниловича поета, лауреата Всеукраїнської премії ім. І. Огієнка. Народився в с. Левків (*нині – Житомирського району*).
(6.11.1926–5.02.1998)
- 7 190 років від дня народження Совінського Леонарда, поета, перекладача. Народився в с. Березівка Любарського району.
(7.11.1831–23.12.1887)
- 12 85 років від дня народження Сингаївського Миколи Федоровича, поета. Народився в с. Шатрище Коростенського району.
(12.11.1936–22.02.2013)
- 13 80 років від дня народження Данчука Леоніда Івановича, режисера, театрознавця, педагога, заслуженого діяча мистецтв України, народного артиста України. Народився в с. Горбулів Черняхівського району.
(13.11.1941)
- 13 185 років від дня народження Домбровського Ярослава, політика, військового діяча, генерала Паризької комуни. Народився в м. Житомир.
(13.11.1836–23.05.1871)
- 21 100 років від дня Базарської трагедії, коли під с. Базар (*нині – Народицького району*) більшовики розстріляли 359 полонених вояків Української Повстанської Армії.
(21.11.1921)
- 23 125 років від дня народження Косенка Віктора Степановича, композитора, піаніста. Працював викладачем у музичному технікумі в Житомирі, директором Житомирського музичного училища (*нині – Житомирське музичне училище ім. В. Косенка*).
(23.11.1896–3.10.1938)
- 25 130 років від дня народження Поліщука Кліма Лаврентійовича, письменника, художника, представника «Розстріляного відродження». Народився в с. Краснопіль (*нині – Чуднівського району*).
(25.11.1891–3.11.1937)

- 25 65 років від дня смерті Довженка Олександра Петровича, кінорежисера, кінодраматурга, письменника, художника, мислителя. У 1914–1917 та 1919–1920 рр. жив на Житомирщині.
(10.09.1894–25.11.1956)

ГРУДЕНЬ

- 35 років муніципальній академічній хоровій капелі «Орея».
(1986)
- 1 75 років від дня народження Шкляра Геннадія Макаровича (псевдо.: Г. Пролісок), письменника, журналіста, лауреата премії ім. Лесі Українки Житомирського обласного відділення Українського фонду культури. Народився в смт Ружин.
(1.12.1946–9.06.2011)
- 9 80 років від дня смерті Томіліна Віктора Костянтиновича, композитора. Народився в м. Бердичів.
(15.05.1908–9.12.1941)
- 9 80 років від дня народження Кузьміна Олександра Сергійовича, кандидата історичних наук, доцента Житомирського державного університету ім. І. Франка, де працював з 1969 по 2014 р.
(9.12.1941)
- 12 125 років від дня народження Кіпніса Ісаака Нухимовича, письменника, перекладача. Народився в с. Словечне (*нині – Овруцького району*).
(12.12.1896–16.04.1974)
- 23 70 років від дня народження Кондратюка Василя Івановича, художника, члена НСХУ, голову Житомирської обласної організації НСХУ, лауреата премії ім. Лесі Українки Житомирського обласного відділення Українського фонду культури.
(23.12.1951)
- 24 250 років від дня народження Фелінського Алойзи, письменника, перекладача. Частина життя провів у с. Волосів (*нині – Андрушівського району*).
(24.12.1771–23.02.1920)

- 25 100 років від дня смерті Короленка Володимира Галактіоновича, письменника. Народився в м. Житомир.
(27.07.1853–25.12.1921)
- 29 115 років від дня народження Капустинського Анатолія Федоровича, хіміка, члена-кореспондента АН СРСР. Народився в м. Житомир.
(29.12.1906–26.08.1960)
- 30 105 років від дня смерті Сулержицького Леопольда Антоновича, громадського діяча, театрального режисера, актора, художника, письменника. Народився в м. Житомир.
(27.09.1872–30.12.1916)
- 31 110 років від дня народження Фалікмана Іхіла Шмулевича, письменника. Народився в м. Любар.
(31.12.1911–1.05.1977)

26 січня

**80 років від дня народження
Сича Михайла Семеновича
26.01.1941–21.05.2012**

Письменник Михайло Семенович Сич (псевдонім: М. Русич) родом із давнього козацького села Троковичі Черняхівського району. Майбутній поет з'явився на світ у важкий 1941 рік, коли нацисти окупували Троковичі. Мати не хотіла реєструвати цей факт в управі, метричне свідоцтво виписували після війни, додавши майже рік.

Михайло закінчив Троковицьку середню школу зі срібною медаллю, філологічний факультет Житомирського педінституту ім. І. Франка з відзнакою. Вчителював, служив у армії, працював на Полтавщині. 15 років віддав журналістиці – від кореспондента до відповідального секретаря обласної газети «Радянська Житомирщина».

Михайло Сич – автор багатьох поетичних збірок «Березовий вир» (1968), «Вербове полум'я» (1971), «Весняні багаття» (1975), «Яблунева дорога» (1979 р), «Житнє сонце» (1983), «Крило «Ікара» (1988), «Годинник на долоні» (1990), драматичної поеми «Чорний лелека» (2005), низки поетичних перекладів, зокрема й «Вибраного» Роберта Фроста, кількох невидрукованих книг поезій, поем, гумору та гротеску, поетичних сюжетів із життя Тараса Шевченка, публікацій у періодичній пресі, альманахах та журналах. Окремі вірші перекладалися російською, адигейською та болгарською мовами. З 1976 року М. Сич став членом Спілки письменників СРСР (нині – НСПУ). Був делегатом IV (надзвичайного) з'їзду НСПУ, а також членом Спілки журналістів. За вагомий внесок в українську перекладацьку діяльність поет був удостоєний звання лауреата Житомирської обласної літературної премії ім. Бориса Тена.

2006–2007 рр. побачили світ дві книги-збірки «Валюта любові», в якій після тривалого мовчання поет виплескує в рядки повні болісної енергії свої сумніви та пошуки сенсу життя в бурхливому сьогоденні.

Схвильоване філософсько-поетичне осмислення людських тривог, постатей одвічних трудівників землі – хліборобів – ось основні напрямки поетичної творчості М. Сича. Але, мабуть, одиниці знали його як художника: натюрморти, пейзажі, портрети, автопортрети становлять його творчий доробок. Перша виставка пейзажів та натюрмортів відбулась на початку 80-х у редакції газети «Радянська Житомирщина», друга – в 1999 р. у Житомирській обласній науковій бібліотеці, де було представлено більше тридцяти полотен митця. Критика відзначала оригінальний колорит і поетичну силу робіт, поетичність поліських пейзажів.

Своє 60-річчя Михайло Семенович відзначив третьою виставкою художніх робіт і графіки «Сторожа барвінку», яка була складовою частиною творчого вечора митця. А в 2006 році в Житомирському обласному

літературному музеї відбулася виставка картин «Перегуки і відлуння», присвячена 65-річному ювілею.

Помер Михайло Сич 21 травня 2012 р.

Творче життя М. С. Сича засвідчує, що одразу дві музи – поетична і живопису десятиліттями дарували фантазії, талант, натхнення наполегливому і працювитуму щедро обдарованому землякові.

Література:

Сич М. Котигорошко або «Душа моя єсть верба» : [роман у віршах] / М. Сич. – Житомир : ПП «Рута», 2012. – 236 с.

Сич М. Валюта любові : кн. друга : Золотий луг : поеми, цикли віршів / М. Сич – Житомир : Видавець М. Пасічник, 2007. – 72 с.

Сич М. Валюта любові : (Довге мовчання – 1) : поеми / М. Сич. – Житомир : Косенко, 2006. – 55 с.

Перегуки і відлуння : Живопис Михайла Сича : [каталог] / Вступ. сл. В. Єремєєв. Житомир. обл. упр. к-ри ; Житомир. обл. літ. музей. – Житомир, 2006. – 12 с.

Русич (Сич) М. С. Чорний лелека : драматична поема з часів гайдамаччини / М. Русич. – Житомир : Полісся, 2004. – 64 с.

Сич М. Франкове джерело : [поезія] / Михайло Сич // Світло спілкування. – 2011. – № 12. – С. 35–37.

Сич М. Рік землі вічна одпокута / Михайло Сич // Світло спілкування. – 2008. – № 9. – С. 60.

Русич (Сич) М. Гніздо жар-птиці : драматична поема / М. Русич // Тет-А-Тетерів : літ. альманах. – Житомир, 2007. – Кн. 1. – С. 144–164.

Сич М. Барвінкова сторожа : [добірка з кн.] / М. С. Сич // Педагогічна Житомирщина. – 2007. – № 2. – С. 69–71.

*

*

*

Лецькін М. «Яблуневих доріг» окриленість : Михайлові Сичу – 60 : // Лецькін М. «Я інших не сповідую знамен!» / М. Лецькін. – Житомир, 2004. – С. 97–98.

Лісовський Б. «Годинник тихо йде в мої долоні...» : поету і художнику Михайлу Сичу – 65 / Б. Лісовський // Вільне слово. – 2006. – 28 лют.

Славінський Б. «Годинник тихо йде в мої долоні, це значить, не кінчається життя...» : [В актовій залі обласної наукової універсальної бібліотеки відбувся творчий вечір, присвячений 65-літньому ювілею відомого поета Михайла Сича] / Б. Славінський // Житомирщина. – 2006. – 2 лют.

Гутовський Ю. Душа художника й поета : [В обласній універсальній науковій бібліотеці відбувся творчий вечір і було відкрито персональну виставку живопису і графіки «Сторожа барвінку» поета і художника М. Сича, присвячені його 60-річчю] / Ю.Гутовський // Житомирщина. – 2001. – 10 лют.

Сльота І. Три знайомства з Михайлом Сичем : До 60-літнього ювілею поета / І. Сльота // Місто. – 2001. – 11 лют.

* * *

Сич (Русич) Михайло Семенович // Сучасні письменники України : біобібліогр. довід. – Біла Церква, 2012. – С. 406.

Михайло Семенович Сич (Русич) // Письменники Житомирщини : кн. 1. – Житомир, 2010. – С. 202–210.

Сич (Русич) Михайло Семенович // Довідник Житомирської обласної організації НСПУ з орнаментами історії. – Житомир, 2005. – С. 11.

Сич Михайло Семенович // Календар знаменних і пам'ятних дат Житомирщини на 2016 рік. – Житомир, 2015. – С. 20–23.

23 лютого

**70 років від дня народження
Медвіда В'ячеслава Григоровича
23.02.1951**

Письменник В'ячеслав Григорович Медвідь (спр.: Медведєв) народився у селі Кодня Житомирського району в сім'ї службовців. Старшокласником впевнено торував творчу стежину на шпальтах житомирської районної газети. Перші літературні спроби, етюди, замальовки (середина 60-х років) привертала увагу наполегливим тяжінням до невігданих подробиць і деталей, які певною мірою визначали внутрішню сутність персонажів, подій, явищ. Писав про людей, прагнучи неодмінно хоч якоюсь ризикою відтворити особливості сільських традицій, звичаїв, обрядів, захоплювався майстрами народної творчості, умільцями, прагнув зберегти найхарактерніші висловлювання в їх недоторканій красі.

Після закінчення у 1968 році середньої школи зі срібною медаллю складає іспити на відділення філології Київського державного університету. Не набравши потрібних балів, подає документи до Київського інституту культури, куди його зараховують на бібліотечний факультет, відділення масових та наукових бібліотек. Після закінчення навчання В'ячеслав Медвідь їде за направленням до Ужгорода, де працює методистом у Закарпатській обласній бібліотеці для дітей. Потім служба у збройних силах. З армії повернувся в Ужгород, а вже в 1975 році – в Київ, де працював в різних бібліотеках міста, у мережі книготоргу, видавництві «Дніпро». З 1988 року – на творчій роботі.

Літературна кар'єра В'ячеслава Медвіда розпочалась у шостому класі школи. Перші його поезії, нариси, етюди друкувалися в районній газеті у 1967–1968 рр. У 1981 році у Києві виходить книжка новел «Розмова». До книжки прози «Заманка» (1984) деякі критики поставилися вороже, не сприйняли лексики і стилістики автора. Аж ось з'являються «Таємне сватання» (1987), «Збирачі каміння» (1989), «Льох» (1997), «Кров по соломі» (2001), «Лови» (2005), «Тоталітарні пси свободи: щоденники, есе, літературні мемуари» та «Без гніву і пристрасті: есеї, мемуари, щоденники» (2009). Часи змінилися і В'ячеслава Медвіда стали порівнювати з М. Прустом, Д. Джойсом і В. Фолкнером. В'ячеслав Григорович відходить від традиційного реалістичного письма й експериментує у сфері стилістики і моделювання філософських медитацій, у яких буденність і звичайна людина постають на тлі всесвітніх вимірів.

За роман «Кров по соломі» письменник одержав Національну премію України імені Тараса Шевченка та премію імені Євгена Бачинського (США). Роман народжувався протягом 10 років. «Я прославив своє село на Житомирщині, – сказав В'ячеслав Медвідь 4 березня 2003 р. на зустрічі зі студентами-філологами Житомирського педагогічного університету, –

прославлю і в усьому світі». У більшості своїх творів – від експресіоністичних новел до складних романів – Медвідь занурений у поліський регіон, часто звужуючи географію своїх творчих пошуків до одного села.

Заслужений діяч мистецтв України, член Спілки письменників України з 1982 р., член правління Національної спілки письменників України, почесний член Асоціації «Нова література», член літературного гурту «Пси Святого Юра», член комітету із присудження премії імені Івана Огієнка (2020). Окремі його твори перекладалися іспанською, казахською, литовською, російською та чеською мовами.

Творчість В'ячеслава Медвідя, з огляду на незвичну авангардну форму та відмову від загальноприйнятих мовних норм, відносять до елітарної немасової літератури.

Література:

Медвідь В. Г. Без гніву і пристрасті : есеї, мемуари, щоденники / В. Медвідь. – Київ : Грані-Т, 2009. – 398 с.

Медвідь В. Г. Тоталітарні пси свободи : [щоденники, есе, літературні мемуари] / Медвідь В'ячеслав. – Кіровоград : КОД, 2009. – 488 с.

Медвідь В. Г. Збирачі каміння / В. Медвідь. – Київ : Україна, 2006. – 864 с.

Медвідь В. Г. Лови : вибрані твори / В. Медвідь. – Львів : Піраміда, 2005. – 210 с.

Медвідь В. Г. Нарру nation або Сповідування архітектури / В. Г. Медвідь. – Київ : Неопалима купина, 2002. – 48 с.

Медвідь В. Г. Кров по соломі : роман / В. Медвідь. – Львів : «Кальварія», 2001. – 400 с.

Приватна колекція : вибрана українська проза та есеїстка кінця 20 ст. / авт. проект В. Габора. – Львів : ЛА «Піраміда», 2002. – 628 с.

Вміщено роман «Льох», оповідання «Галерник і наглядач» та есе «Мій маленький Париж» В. Медвідя.

Медвідь В. Зіниці світу / В'ячеслав Медвідь // Українська літературна газета. – 2019. – № 4. – С. 12–13.

Медвідь В. Марта : новела / В'ячеслав Медвідь // Українська літературна газета. – 2016. – № 21. – С. 12, 13.

Медвідь В. Аделька й Адам : [оповідання] / В'ячеслав Медвідь // Українська літературна газета. – 2016. – № 2. – С. 12–13.

Медвідь В. Святий Пантелей : оповідання / В'ячеслав Медвідь // Слово просвіти. – 2016. – № 20. – С. 8.

Медвідь В. Гонджа : [оповідання] / В'ячеслав Медвідь // Літературна Україна. – 2015. – № 9. – С. 9.

Медвідь В. ZAR[R]A : [оповідання] / В. Медвідь // Українська літературна газета. – 2015. – № 5 – С. 12.

Медвідь В. «Не виставляю своїх долонь задля ворожіння...» : [розмова з письменником В. Медвідем] / В'ячеслав Медвідь ; вів розмову М. Славинський // Літературна Україна. – 2016. – № 7. – С. 10.

Медвідь В. В'ячеслав Медвідь: «Творчість – це стосунки з мисленим буттям нації, а не з її соціумними буднями» : [До 60-ліття письменника] / В'ячеслав Медвідь // Українська літературна газета. – 2011. – № 10. – С. 1, 12.

* * *

Рябчій І. Двічі по десять: обличчя і голоси : [збірка інтерв'ю] / Іван Рябчій. – Львів : Вид-во Анетти Антоненко, 2015. – 236 с.

Вміщено інтерв'ю з В. Медвідем.

Харчук Р. Б. Сучасна українська проза. Постмодерний період : навч. посібник / Р. Б. Харчук. – 2-ге вид., стереотип. – Київ : Академія, 2011. – 247 с.

Вміщено матеріали про В. Медвідя.

В'ячеслав Медвідь. Обсервація слова // Українська мова й література в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах. – 2010. – № 11/12 – С. 155–159.

Лауреатів названо // Літ. Україна. – 2003. – №11. — С. 1.

Вміщено інформацію про присудження В. Медвідю Національної премії України імені Тараса Шевченка.

*

*

*

В'ячеслав Медвідь : біобібліогр. покажчик : до 65-річчя від дня народження / М-во культури України, Київ. нац. ун-т культури і мистецтв, Наук. б-ка ; [уклад.: Ю. І. Горбань, В. В. Степко, Г. О. Стещенко ; редкол.: М. М. Поплавський, Т. О. Долбенко, В. М. Медведєва]. – Київ, 2015. – 189 с.

Медвідь В'ячеслав Григорович // Сучасні письменники України : біобібліогр. довід. – Біла Церква, 2012. – С. 286.

Медвідь В. Г. // Письменники Житомирщини : кн. 1. – Житомир, 2010. – С. 122.

Медвідь В'ячеслав Григорович // Календар знаменних і пам'ятних дат Житомирщини на 2016 рік : краєзн. бібліогр. покажчик. – Житомир, 2015. – С. 24–27.

29 березня

**85 років від дня народження
Опанасюка Олексія Євменовича
29.03.1936–03.06.2011**

Письменник Олексій Євменович Опанасюк народився у селі Дубрівка Брусилівського району 29 березня 1936 року в селянській родині. Закінчував Дубрівську початкову, Хомутецьку семирічну, Брусилівську середню школи. Дописувати до місцевої газети почав ще з 5-го класу, за що як сількор був премійований бібліотечкою, де були «Кобзар» та інші книги. Літературне життя починав етюдами, новелками, оповідками, які друкувались у збірнику «Щасливої дороги!» (з передмовою М. Рильського), у журналах «Зміна», «Дніпро», «Вітчизна». Його як новеліста заримітили ще М. Рильський, О. Гончар, Борис Тен. Все це визначило подальший характер його творчості. Новелістичний струмінь живить оповідь збірок «Жита» (1966), «В'язанка» (1969), «Пристані на Уборті» (1978), а також повістей «Кров і фата» (1967), «Копище» (1975) та ін.

О. Опанасюк завідував сільським клубом в рідному селі, був обраний секретарем Брусилівського райкому комсомолу, в 1957 році перейшов на роботу до редакції місцевої газети «Колгоспна правда». Потім – літпрацівник обласної газети «Радянська Житомирщина», редактор районної газети «Зоря комунізму», обласної «Комсомольська зірка», начальник редакційно-видавничого відділу Житомирського облполіграфвидаву.

З 1980 року беззмінно очолював письменницький осередок у Житомирі аж до 2003 року, виконуючи обов'язки голови Житомирської обласної організації Спілки письменників України. Окрім цього мав ряд громадських доручень – член Української Ради Миру, заступник голови Всеукраїнського товариства Івана Огієнка і обласної ради Конгресу Української інтелігенції, кілька років був курінним отаманом Житомирського Козацького коша.

Завдяки йому народилася картинна галерея «Пам'яті спалених сіл» у с. Копище Олевського району, пам'ятник Тарасу Шевченку в Кодні під Житомиром і пам'ятна стела Івану Огієнкові в Брусиліві. Олексій Євменович є «хрещеним батьком» початку проведення Всеукраїнського літературно-мистецького свята «Романівська весна» в музеї-садибі Рильських у Романівці Попільнянського району. Був причетний також до увічнення пам'яті Джозефа Конрада, Івана Кочерги, Бориса Тена, Олега Кандиби (О. Ольжича).

За його активного сприяння і участі відкрито перший в Україні пам'ятник жертвам масових більшовицьких репресій «Криниця совісті» у селі Велика Цвіля Ємільчинського району, жертвам голодомору у селі Іванківцях Бердичівського району.

Титанічних зусиль доклав письменник до того, щоб повернути в Україну ім'я нашого земляка Івана Огієнка, заснувати в 1994 році Всеукраїнську премію ім. І. Огієнка в галузі літератури, мистецтва,

державотворення, лауреатами якої стало вже чимало видатних особистостей України та зарубіжних діячів. Стояв біля витоків народження обласного осередку Всеукраїнського товариства «Просвіта» ім. Тараса Шевченка.

Окреме місце в публіцистиці О. Є. Опанасюка займають статті з літературного краєзнавства Житомирщини, перебування видатних митців на Поліській землі.

Дитиною спізнавши війну, в якій згоріла рідна оселя, письменник відводить цій темі багато місця у своїй творчості. Про це йдеться у книгах «Копище» (1975), «Кров і Фата» (1967), «Спитай у беріз при долині» (1986), «Четверо вийшли в дорогу» (1979), «Жайворонова кладка» (1985).

Повість «Живий біль, або Зникали у відомому напрямку» (1990) присвячена трагічним сторінкам історії України – голоду 1933 р., репресіям 1937 р. та післявоєнним рокам на Житомирщині.

Твір «Трійця з передпілля Києва» (1999) написаний у формі есея і присвячений життєвим та мистецьким шляхам трьох велетнів українського духу, які зросли на Київсько-Волинській землі – І. Огієнка, М. Рильського та Бориса Тена.

Книжка письменника «Чи затишно пані провінції в Житомирі» (2000) – явище непересічне в багатьох аспектах. Тут зібрано публіцистику автора різних років, а також мовою документів, протоколів, рішень, постанов, листів відображено творче життя Житомирської обласної письменницької організації за 35 років її існування, а також висвітлені проблеми культури, політики, ідеології, українського державотворення.

В 1993 р. О. Опанасюк повертається до редакційної діяльності. Під його керівництвом виходять поетичний та прозовий альманахи «Косень», літературно-мистецький журнал під такою ж назвою.

В останні роки життя з-під його пера вийшли книжки «Січ Тараса Бульби в Олевську» (2008), «Іван Огієнко та літописний Воздвижень з його окресами» (2011).

Олексій Євменович був удостоєний звання заслуженого працівника культури України (2002), нагороджений Грамотою Верховної Ради України, орденом архистратига Михаїла. Він – лауреат Всеукраїнської премії імені Івана Огієнка (1997).

Помер Олексій Опанасюк 3 червня 2011 р.

Пам'ять про подвижника поліського духу, талановитого митця живе в серцях земляків. У Брусиліві, почесним громадянином якого він був, встановлено пам'ятник письменнику.

Література:

Опанасюк О. Є. Іван Огієнко та літописний Воздвижень з його окресами : у спогадах, документах, оповіданнях, версіях / Олексій Опанасюк. – Житомир : Пасічник М. П., 2011. – 224 с.

Опанасюк О. Є. Живий біль, або Зникали у відомому напрямку : повість у монологіях / Олексій Опанасюк ; автор передм. Концевич Є. В. – Житомир : Пасічник М. П., 2008. – 210 с.

Опанасюк О. Є. Січ Тараса Бульби в Олевську ; Війна і Фата : повісті : в спогадах, документах, свідченнях / Олексій Опанасюк. – Житомир : Пасічник М. П., 2008. – 435 с.

Дубрівка Лесь. Поки сонце сходить і калина цвіте... : оповідання та оповідки / Лесь Дубрівка ; післямова М. Лецькіна. – К. : Неопалима купина, 2004. – 75 с.

Лесь Дубрівка – псевдонім О. Опанасюка.

Опанасюк О. Є. Не рань траву... = Scriptum manet... : оповідки. Есе. Споминки / Олексій Опанасюк. – Коростень : Вечір. Коростень, 2003. – 130 с.

Опанасюк О. Є. Усе, Боже, лише гріхи наші... : оповідки, статті, інтерв'ю. / О. Є. Опанасюк. – Бердичів : Бердичіврегіонвидав, 2001. – 221 с.

Опанасюк О. Є. Ці дві десятини літ... / О. Є. Опанасюк // Бібліотечна Житомирщина: історія і сучасність. До 140-річчя ЖОУНБ : Зб. матеріалів обл. наук.-практ. конф. 26–27 верес. 2006 р., м. Житомир / Упр. культури і туризму, Житомир. облдержадміністрація, ЖОУНБ. – Житомир, 2006. – С. 136–145.

Опанасюк О. Є. Ідеї-мінімум, є ідеї-максимум / О. Опанасюк // Тет-А-Тетерів : літ. альманах / Житомир. обл. орг. спілки письменників України ; [авт.-упоряд. М. П. Пасічник]. – Житомир, 2010. – Кн. 3 : До Міжнародного Шевченківського свята «В сім'ї вольній новій» на Житомирщині у травні 2010 року. – С. 193–197.

Опанасюк О. Доля пророка з Брусилова або десята весна огієнківської нагороди : Інтерв'ю із заступником голови Комітету у справах імені І. Огієнка, житомирським письменником Олексієм Опанасюком / О. Опанасюк // Вісник Комітету у справах премії ім. Івана Огієнка. – Житомир, 2007. – № 2. – С. 25–27.

Опанасюк О. Вік живи на землі і лишайся собою / О. Опанасюк // Лицар синіх очей весни : спогади, фотосвітлини, поезії / [авт.-упоряд. М. Пасічник ; передм. П. Білоуса]. – Житомир, 2006. – С. 169–184.

*

*

*

Лецькін М. О. Життя сконцентрована суть (письменницька палітра Житомирщини) / Михайло Лецькін. – Житомир : ЖДУ ім. І. Франка, 2011. – 179 с.

Про О. Опанасюка: С. 67–73.

Лецькін М. О. Щоб прихилити небо до подвигу звитяжців (Січ Тараса Бульби в Олевську) / Михайло Лецькін // Пройтися по лезу часу (Житомирщина в письменницькому вимірі). – Житомир, 2010. – С. 78–83.

Огляд книг О. Опанасюка.

Лецькін М. О. Обереги української ідентичності (письменники Житомирщини у всеукраїнському контексті) / Михайло Лецькін. – Житомир : ЖДУ ім. І. Франка, 2009. – 115 с.

Про О. Опанасюка: С. 22–27.

Лецькін М. Іван Огієнко і письменники землі Житомирської // На берегах вічності : (Літературно-мистецькі розвідки) / Михайло Лецькін. – Житомир, 2008. – С. 100–114.

Лецькін М. «Школа прози – то духовний дім» : (Житомирська прозова школа: міф чи реальність?) // На берегах вічності : (Літературно-мистецькі розвідки) / Михайло Лецькін. – Житомир, 2008. – С. 166–174.

Лецькін М. О. З глибоких і чистих витоків : [літ. критика] / Михайло Лецькін. – Житомир : Едил, 2006. – 220 с.

Про О. Опанасюка: С. 106–112.

Лецькін М. Право на вічність / М. Лецькін // Бібліотечна Житомирщина: історія і сучасність. До 140-річчя ЖОУНБ : Зб. матеріалів обл. наук.-практ. конф. 26–27 верес. 2006 р., м. Житомир / Упр. культури і туризму, Житомир. облдержадміністрація, ЖОУНБ. – Житомир, 2006. – С.158–165.

* * *

Паламарчук В. Пам'яті великої людини / Вікторія Паламарчук // Пульс. – 2016. – № 14. – С. 4.

Архипенко М. Згадали Олексія Опанасюка / М. Архипенко // Житомирщина. – 2013. – 11 червн. – С. 10.

Подвижник поліського духу : [некролог] // Літературна Україна. – 2011. – № 23. – С. 13.

*

*

*

Студінський В. А. Малин : малий енциклопед. словник / В. А. Студінський. – Київ : Фенікс, 2011. – 302 с.

Про О. Опанасюка: С. 217–218.

Олексій Євменович Опанасюк // Письменники Житомирщини : кн. 1. – Житомир, 2010. – С. 98–109.

Опанасюк Олексій Євменович // Письменники України : біобібліогр. довід. – Київ, 2006. – С. 299.

Опанасюк Олексій Євменович // Довідник Житомирської обласної організації НСПУ з фрагментами історії / ред., уклад. М. П. Пасічник . – Житомир, 2005. – С. 5–6.

З роду житичів : Олексію Опанасюку – 70 : покажч. літератури / авт. передм. А. Погрібний, Л. Бондарчук, Ю. Мушкетик; упоряд. С. Верховська, В. Козлова. – Житомир : Волинь, 2006. – 20 с.

Опанасюк Олексій Євменович // Календар знаменних і пам'ятних дат Житомирщини на 2016 р. : краєзн. бібліогр. покажчик. – Житомир, 2015. – С. 28–32.

23 квітня

**155 років від дня заснування
Житомирської обласної універсальної наукової бібліотеки
імені О. Ольжича
23.04.1866**

Житомирська обласна бібліотека офіційно відкрита 23 (10) квітня 1866 року. Це одна з найстаріших бібліотек Волині і перша масова бібліотека на Житомирщині. Тоді фонди її склались в основному з книжок релігійно-богословського змісту і склали 2 223 назви. Бібліотекою керував розпорядчий комітет, підпорядкований губернаторові. Сама бібліотека містилась у флігелі будинку губернатора. Вона утримувалася платою за користування книгами. Це обмежувало доступ широких кіл населення міста до користування літературою. Кількість читачів становила лише 191.

В 1897 році для бібліотеки збудовано спеціальне приміщення на 25 тисяч томів. Тепер в цьому будинку знаходиться обласна бібліотека для дітей.

За 150 років існування бібліотека перетворилась у справжній центр культурного життя на Житомирщині. Тут у 20-х – 30-х роках працювала літературна група, якою керували видатний український драматург Іван Антонович Кочерга і талановитий журналіст та прозаїк Остап Якович Демчук. Багато праці доклав до розвитку бібліотеки один з її довоєнних директорів Андрій Антонович Карський, пристрасний книголюб і здібний організатор.

Рік у рік зростали книжкові фонди бібліотеки: в 1941 р. – понад 120 тисяч томів літератури з різних галузей знань, якими користувалось 7500 постійних читачів. Під час тимчасової нацистської окупації міста гітлерівські варвари знищили книги соціально-економічного профілю, викрали цінні старовинні видання. Та вже в перші роки після визволення Житомира бібліотечний фонд швидко поповнювався. В післявоєнний час в бібліотеці побувало багато відомих українських письменників.

З 1937 р. бібліотека є обласним методичним центром. Вона надає необхідну допомогу і консультації усім бібліотекам області. Щорічно проводяться наради, семінари-тренінги, виїзди, з метою надання практичної допомоги бібліотекам області. Бібліотека щорічно видає методично-бібліографічну літературу, зокрема: «Краєзнавчий календар Житомирщини», «Житомирщина на сторінках центральної преси», «Хроніка культурного життя Житомирщини», «Нові надходження краєзнавчої літератури» та інші. ЖОУНБ є учасником міжрегіонального консорціуму «Історична Волинь», всеукраїнської програми «Бібліоміст».

У 1979 році наукова бібліотека справила новосілля у п'ятиповерховому будинку по вул. Енгельса (нині – Новий Бульвар).

Сьогодні в бібліотеці створено всі умови для плідної роботи з книгою та змістовного відпочинку. Тут функціонує 21 структурний підрозділ. До послуг користувачів читальні зали: універсальний і періодичних видань; спеціалізовані відділи: літератури з мистецтв, літератури іноземними мовами, виробничої літератури, краєзнавства, відділ наукової інформації та бібліографії, абонементу, нових бібліотечних технологій.

Загальний книжковий фонд бібліотеки складає біля 890 тисяч примірників друкованих видань. Передплачується близько 250 назв газет, журналів. Цим багатством користується більше 36 тисяч користувачів, яким протягом року видається понад 600 тисяч примірників літератури.

Фонд рідкісних і цінних видань нараховує понад 11 тис. документів різноманітної тематики: філософія, психологія, військова справа, природознавство, педагогіка, художня література з XVIII ст. (1760) і до сьогодні. Друки XVIII – I пол. XIX ст. представляють видання художньої літератури, з історії, опису подорожей. Всього 170 примірників. Видання другої пол. XIX ст. представлені багатьма мовами: російською, англійською, німецькою, французькою, польською, українською. Це видання з автографами видатних письменників, прижиттєві видання класиків, періодичні видання та мініатюрні колекції: Шевченко Т. Г. «Кобзар» 1860 р., Пушкін О. С. «Цигани» 1827 р., Гете Й. В. «Фауст» 1899 р., «Основи теорії відносності» 1923 р. Серед них більше 100 українських видань.

Структура довідково-бібліографічного апарату складає абетковий і систематичний каталоги, зведений краєзнавчий каталог, абетковий і систематичний каталоги літератури іноземними мовами, систематична картотека статей, картотека назв художніх творів, картотека рецензій, тематична картотека, пункт доступу громадян (ПДГ) до офіційних документів та інші.

З часу проголошення України самостійною державою книжкові фонди бібліотеки поповнилися літературою, що довгі часи не була доступною для широкого кола читачів. Це книги українських істориків, художні твори письменників української діаспори, поповнилися фонди і краєзнавчою літературою.

Сьогоднішня бібліотека – це територія інтелектуальної комунікації. Тут проводиться багатогранна масова робота, регулярно оформлюються книжкові виставки, стенди, відбуваються зустрічі з письменниками-земляками, зустрічі за інтересами. В фойє бібліотеки постійно експонуються картини живопису і графіки місцевих художників.

В практику роботи бібліотеки активно впроваджуються нові інформаційні технології на базі комп'ютерної техніки, які дозволяють користуватись інформацією про фонди не лише нашої бібліотеки. З 2007 р. в бібліотеці ведеться електронний каталог, у якому зареєстровано більше 300 тис. записів, електронна бібліотека «LIBO». У 2008 р. створено веб-сайт ЖОУНБ.

При бібліотеці працюють клуби за інтересами: еколого-природничі клуби «Садівник» та «Веселка», англomовні і німецькомовні клуби та інші. Діють курси з вивчення іноземних мов.

За рахунок отримання міжнародних грантів і фінансової підтримки у бібліотеці реалізуються такі проекти і програми: «Інтернет для читачів публічних бібліотек» (LEAP-III), регіональний тренінговий центр «Бібліоміст», інформаційно-ресурсний центр «Вікно в Америку», заочний абонемент Гете-інституту, інформаційно-бібліотечний інклюзивний центр для осіб з обмеженими фізичними можливостями.

Література:

Матеріали науково-практичної конференції, присвяченої 150-річчю Житомирської обласної універсальної наукової бібліотеки ім. О. Ольжича «Бібліотека – територія інтелектуальної комунікації: від витоків до сьогодення», 22 вересня 2016 року : [збірник] / [відп. за вип. В. М. Врублевський ; ред.-упоряд. В. А. Пивоваров]. – Житомир : О. О. Євенок, 2016. – 190, [2] с. : рис., табл., фот.

Врублевський В. Житомирська обласна універсальна наукова бібліотека ім. Олега Ольжича – єдина команда на шляху позитивних змін і впровадження нових ідей / В. Врублевський // Матеріали науково-практичної конференції, присвяченої 150-річчю Житомирської обласної універсальної наукової бібліотеки ім. О. Ольжича «Бібліотека – територія інтелектуальної комунікації: від витоків до сьогодення», 22 вересня 2016 року : [збірник] / [відп. за вип. В. М. Врублевський ; ред.-упоряд. В. А. Пивоваров]. – Житомир, 2016. – С. 7–12.

Пивоваров В. Житомирська обласна універсальна наукова бібліотека ім. Олега Ольжича – історія становлення та розвитку кризь століття // Матеріали науково-практичної конференції, присвяченої 150-річчю Житомирської обласної універсальної наукової бібліотеки ім. О. Ольжича «Бібліотека – територія інтелектуальної комунікації: від витоків до сьогодення», 22 вересня 2016 року : [збірник] / [відп. за вип. В. М. Врублевський ; ред.-упоряд. В. А. Пивоваров]. – Житомир, 2016. – С. 13–22.

Суровцева К. Рідкісні та цінні видання ЖОУНБ ім. Олега Ольжича: сучасна система збереження документів, поєднання традиційних та новітніх технологій // Матеріали науково-практичної конференції, присвяченої 150-річчю Житомирської обласної універсальної наукової бібліотеки ім. О. Ольжича «Бібліотека – територія інтелектуальної комунікації: від витоків до сьогодення», 22 вересня 2016 року : [збірник] / [відп. за вип. В. М. Врублевський ; ред.-упоряд. В. А. Пивоваров]. – Житомир, 2016. – С. 35–41.

Прядченко С. Зведений електронний каталог ЖОУНБ ім. О. Ольжича та бібліотек Житомирської області як інструмент корпоративної каталогізації // Матеріали науково-практичної конференції, присвяченої 150-річчю Житомирської обласної універсальної наукової бібліотеки ім. О. Ольжича «Бібліотека – територія інтелектуальної комунікації: від витоків до сьогодення», 22 вересня 2016 року : [збірник] / [відп. за вип. В. М. Врублевський ; ред.-упоряд. В. А. Пивоваров]. – Житомир, 2016. – С. 42–46.

Пивоваров В. Соціологічні бібліотекознавчі дослідження – орієнтир для задоволення інформаційних, освітніх і культурних потреб користувачів бібліотеки : (на основі соціологічного дослідження потреб користувачів ЖОУНБ ім. Олега Ольжича) / В. Пивоваров // Бібліотеки у збереженні культурної спадщини : матеріали Всеукр. наук.-краєзнавчої конференції, присвяченої 75-й річниці Обласної бібліотеки для дітей, 26 верес. 2013. – Житомир, 2013. – С. 58–72.

* * *

Шпак В. Чи можна врятувати обласні бібліотеки? : універсальні книгозбірні мають особливий статус, що не завжди усвідомлюють в органах влади / Віктор Шпак // Уряд. кур'єр. – 2020. – № 9. – С. 5.

Бесіда з директором КЗ «ОУНБ ім. О. Ольжича» Житомирської обласної ради Василем Врублевським про те, як книгозбірня трансформується в центр культурного життя міста і області.

Лобачова Л. З копальні слова / Людмила Лобачова // Житомирщина. – 2019. – № 83. – С. 6.

Натикач Л. Світло, скроплене сльозами / Людмила Натикач // Голос України. – 2019. – № 125. – С. 9.

Волошенюк Г. У бібліотеку – на курс... іноземної мови : лише через ментальність народу-носія та культуру можна відчутти мову / Галина Волошенюк // Місто. – 2017. – № 43. – С. 8.

«Бібліотека українського воїна» // Пульс – норма. – 2016. – № 29. – С. 1.
Про збір книг для воїнів АТО в ЖОУНБ.

Мельничук Ю. Житомирских детей лечит уникальная собака Нора / Юлия Мельничук // Эхо : областная общественно-деловая газета. – 2016. – № 33. – С. 22.

Про діяльність відділу «Інклюзивний читальний зал» ЖОУНБ.

Скоростецька І. Де в Житомирі можна безкоштовно вивчити англійську мову? / Ірина Скоростецька // 20 хвилин. – 2016. – № 13. – С. 11.

Міщук С. Житомирська публічна бібліотека : заснування та історія становлення (за матеріалами часопису «Волынские губернские ведомости») / Сергій Міщук, Ірина Приймак // Бібл. вісн. = Bibliotechny visnyk. – 2016. – № 4. – С. 32–36.

* * *

Путівник читача : Житомирська обласна універсальна наукова бібліотека ім. О. Ольжича. – Житомир : Косенко, 2011. – 14 с.

Житомирська обласна універсальна наукова бібліотека ім. О. Ольжича // Енциклопедія сучасної України. – К., 2009. – Т. 9. – С. 589–590.

150 років від дня заснування Житомирської обласної універсальної наукової бібліотеки імені Олега Ольжича // Календар знаменних і пам'ятних дат Житомирщини на 2016 рік : краєзн. бібліогр. покажчик. – Житомир, 2015. – С. 33–37.

9 травня

**20 років від дня смерті
Журавського Анатолія Федоровича
04.04.1952–09.05.2001**

Письменник Анатолій Федорович Журавський народився 4 квітня 1952 року в селі Барашівці Житомирського району в робітничій сім'ї.

У 1976 р. закінчив Київський інститут театрального мистецтва ім. І. Карпенка-Карого. Працював на обласному радіо, у газетах «Прапор комунізму», «Комсомольська зірка», «Радянська Житомирщина», «Сільські вісті», уповноваженим Українського відділення ВААП по Житомирській області, помічником голови Житомирського облвиконкому, заступником Голови обласної організації Національної Спілки письменників України, заступником головного редактора літературно-мистецького журналу «Косень», завідував літературною частиною Житомирського обласного музично-драматичного театру. Останні десять років очолював Житомирську обласну організацію Всеукраїнського товариства «Просвіта» ім. Т. Шевченка. Став творцем і редактором друкованого органу цієї організації – газети «Слово Просвіти», входив до керівництва товариства «Меморіал», Конгресу української інтелігенції. Був дослідником і збирачем етномедицини українців, автором нарисів про відомих цілителів, головним редактором всеукраїнської газети «Народний лікар України», яку високо оцінив Олесь Гончар.

Член Спілки письменників України з 1984 р., заслужений журналіст України (1998) Анатолій Журавський є автором прозових та поетичних творів, численних краєзнавчих, літературознавчо-критичних та мистецтвознавчих статей та нарисів.

Один із найулюбленіших літературних персонажів у творчості Анатолія Федоровича – український письменник Остап Вишня. Йому була присвячена перша книжка молодого автора «Ніколи не сміявся без любові» (1983). В червні 1988 року в газеті «Літературна Україна» була опублікована стаття А. Журавського «Скажіть усім, що я не ворог народу», в якій уперше було повідомлено про замовчуване десятилітнє заслання Остапа Вишні в сталінських таборах. А дещо пізніше написано сценарій, за яким на кіностудії ім. О. П. Довженка поставили фільм «Життя Остапа Вишні» (1990) з Богданом Ступкою у головній ролі. На основі сценарію підготовано до друку кіноповість «Сльози наші на креміль падають» (1998). Також упорядковано спогади і документи «Про Остапа Вишню» (1989) та видано дві книжки із запланованих п'яти «зшитків» роману-есею «Будьмо» про Остапа Вишню (1998).

Серед творчих здобутків – упорядкування книги творчої спадщини Бориса Тена (М. В. Хомичевського) «Жадань і задумів неспокій» (1988), документальна повість про драматурга Івана Кочергу «Гамлет з вулиці Хлібної» (1996).

Останнім часом Анатолій Журавський спробував себе у поезії: дві його збірки поезій «Звягель» (1998) та «Батькові бджоли» (2000) були схвально сприйняті читачами та критикою. Вірші засвідчили потяг вже немолодого поета до історичної правди, до поетичного осмислення фактів історії, далекої і близької, гіркої і оптимістичної, зажуреної і світлої. Житомирянин знайде тут розсипи назв різних місцевостей: Корбутівка, Звягель, Кодня, Тригир'я, Левків, Дениші. Житомирщина постає, як крапля великої України. У першій частині збірки, яка називається «Про таїну санскриту», оживає історія багатостраждального народу України. У другій, що має назву «Пригадай, не забудь, озовися», – ліричні сповіді душі.

Анатолій Журавський був сповнений нових творчих планів та задумів, зокрема – створення роману про історію взаємовідносин Оноре де Бальзака та Евеліни Ганської, видання змістовної народної енциклопедії про лікування рослинами. Але раптова смерть обірвала життя письменника 9 травня 2001 р. Похований у рідному селі. На могилі встановлено пам'ятник роботи заслуженого художника України скульптора Василя Фещенка.

Стараннями дружини Людмили Григорівни Журавської у 2018 р. було здійснено повне видання роману-есею «Будьмо!».

Література:

Журавський А. Ф. Будьмо! : роман-есеї з уст Остапа Вишні у п'яти зшитках / Анатолій Журавський ; [авт.-упоряд., авт. передм. Журавська Л. Г. ; ред. Паливода Г. В.]. – Вінниця : Твори, 2018. – 362 с.

Журавський А. Ф. Батькові бджоли : Поезії. – Житомир: Полісся, 2000. – 92 с.

Життя прекрасне : лірична поезія, роздуми / [уклад. І. І. Тимців]. – Житомир : Полісся, [2013?]. – 430 с.

Вірш «Іди, бо треба жить» А. Журавського: С. 304.

Журавський А. Коли ще не був він Остапом Вишнею. // Народний лікар України. – 2001. – № 1. – січ. – с. 5.

*

*

*

Білоус Т. М., Костюк О. П., Костюк П. І. Анатолій Журавський (штрихи до портрета). // Житомиру – 1120 : 884–2004) : наук. зб. «Велика Волинь». - Т. 31. – Житомир, 2004. – С. 415–419.

*

*

*

Натикач Л. Серце поета / Л. Натикач // Житомирщина. – 2019. – № 10. – С. 4.

Журавська Л. «Ніяк не можу без людей...» : спогад / Людмила Журавська // Народний лікар України. – 2012. – № 4. – С. 2.

«Чом так рано кинув сонячні краї» : [У залі ЖОУНБ відбувся вечір, присвячений творчості А. Ф. Журавського]. // Народний лікар України. – 2007. – № 4. – квіт. – С. 2.

Грабовський В. Дві присвяти Анатолію Журавському : / Вірші/. // Народний лікар України. – 2003. – № 6. – черв. – С. 8.

Оверчук М. Тут кожен повинен бути поетом : [Спогад про Анатолія Журавського]. // Народний лікар України. – 2002. – № 4. – квіт. – С. 2.

Волинець М. Штрихи до портрета друга [Анатолія Журавського]. // Народний лікар України. – 2002. – № 4. – квіт. – С. 2.

* * *

Білоус П. Анатолій Федорович Журавський. // Письменники Житомирщини. – Житомир, 2010. – С. 327–329.

Журавський Анатолій Федорович. // Календар знаменних і пам'ятних дат Житомирщини на 2012 рік : краєзн. бібліогр. покажчик. – Житомир, 2011. – С. 33–36.

14 червня

**90 років від дня смерті
Липинського В'ячеслава (Вацлава-Вікентія) Казимировича
18.04.1882–14.06.1931**

В'ячеслав (Вацлав-Вікентій) Казимирович – історик, соціолог, публіцист, громадський і політичний діяч, ідеолог консервативного напрямку в українській суспільно-політичній думці й основоположник державницького напрямку в українській історіографії, засновник українського монархічного руху, дійсний член Наукового товариства імені Шевченка – народився 18 квітня 1882 р. в с. Затурці на Волині (нині – Локачинський район Волинської області) у польській шляхетській родині.

Початкову освіту здобув удома. 1893 р. був зарахований одразу до 2-го класу Житомирської першої чоловічої гімназії. У 1897 р. через погіршення здоров'я батьки перевезли сина спочатку до Луцька, а потім до Києва. У Києві навчався у 1-й класичній гімназії. Від 1900 р. брав активну участь у громадському житті київської молоді, заснував серед членів польської гімназійної корпорації «Товариство українців-католиків», налагодив контакти з українськими студентськими гуртками.

1902 р. закінчив гімназію і став на службу в драгунський Ризький полк у Кременці. Невдовзі військова комісія визнала його нездатним до служби через слабе здоров'я. У 1903 р. вступив на агрономічний факультет Ягеллонського університету в Кракові. Через деякий час перевівся на філософський факультет. 1907р. опублікував свою першу історичну розвідку «Антоній Прохаска – самоврядування воєводства Руського у боротьбі з опришками», наступного року побачила світ його наукова праця «Ludwik Boratyński – Studya nad nuncyaturą polską Bolognettego (1581–1585)». У 1908 р. закінчив навчання й розпочав, мешкаючи в Кракові, активну діяльність із навернення польської, та полонізованої української шляхти Правобережної України до українства. Видавав у Києві двотижневик «Przegląd Krajowy» (1909), на сторінках якого піднімав питання національної ідентичності. Написав і опублікував низку досліджень, зокрема, «Данило Братковський – суспільний діяч і письменник кінця 17 століття», «Генерал артилерії Великого Князівства Руського», «Nasze stanowisko na Rusi-Ukrainie», «Szlachta na Ukraine», «Арисянський соймик в Киселині в маю 1638».

З початком Першої світової війни був мобілізований як старшина запасу. Служив у 4-му драгунському Новотроїцько-Єкатеринославському полку. Після Лютневої революції 1917 р. залишив службу. Влітку того ж року став одним з лідерів Української демократичної хліборобської партії. А з приходом до влади в Україні гетьмана П. Скоропадського був призначений у травні 1918 послом Української Держави в Австро-Угорщині. Після протигетьманського повстання 1918 р. залишився дипломатичним

представником Української Народної Республіки в Австрії і докладав чималих зусиль для міжнародного визнання нової державної влади в Україні. Від червня 1919 перебував на еміграції в Австрії.

1920 р. став ініціатором і одним із засновників позапартійної організації «Український союз хліборобів-державників» (УСХД), написав її статут і регламент, очолив її керівний орган – Раду присяжних. У 1920–1925 рр. редагував неперіодичний друкований орган УСХД «Хліборобська Україна», оприлюднив там свій політичний трактат «Листи до братів-хліборобів», в якому виклав свої філософські погляди і політичну програму.

Історичні праці В. Липинського, насамперед, «Україна на переломі, 1657–1659», започаткували новий державницький напрям в українській історіографії. 1925 р. побачила світ його книжка «Релігія і церква в історії України».

У 1926-1927 рр. мешкав у Німеччині, очолював кафедру історії української державності Українського наукового інституту в Берліні. В цей період оприлюднив дослідження «Покликання варягів чи організація хліборобів», написав книгу «Теорія правління». На еміграції став лідером українського монархічного руху, заснував «Братство українських класократів-монархістів, гетьманців».

Помер В'ячеслав Липинський 14 червня 1931 р. у санаторії Віннервальд поблизу Відня. Згідно із заповітом, був похований у родинному маєтку в с. Затурці.

Ім'я В. Липинського присвоєно Східноєвропейському дослідному інституту у Філадельфії (США), в Затурцях створено меморіальний музей, на будівлі головного навчального корпусу ЖДУ ім. І. Франка встановлено меморіальну дошку (2007) та названо вулицю у Житомирі (2016).

Література:

Липинський В. К. Повне зібрання творів, архів, студії = Collected works, letters, papers and miscellanea along with analytical studies and reviews : [у 25 т. : у 3 сер.] / В'ячеслав Липинський ; [редкол.: Я. Пеленський (голов. ред.) та ін.] ; Східноєвроп. дослід. ін-т ім. В. К. Липинського, Ін-т європ. дослідж. нац. акад. наук України. – Київ : Смолоскип, 2003 – .

Т. 1 : Листування : (А – Ж). – 2003. – 960 с.

Липинський В. К. Повне зібрання творів, архів, студії : [у 25 т. : у 3 сер.] / В'ячеслав Липинський ; за заг. ред. Я. Пеленського ; Ін-т східноєвроп. дослідж. Нац. акад. наук України, Східноєвроп. дослід. ін-т ім. В. К. Липинського. – К. ; Філадельфія : Книга, 1995 – .

Т. 6, кн. 1 : Листи до братів-хліборобів = Letters to fellow farmers : Про ідею і організацію українського монархізму : твори / [редкол.: Я. Пеленський (голов. ред.) та ін.]. – 1995. – 470 с.

Липинський В. К. Твори : [в 25 т.] : архів студії : іст. секція / Вячеслав Липинський ; за заг. ред. Ярослава Пеленського ; ред. Л. Р. Білас ; Сх.-Європ. дослід. ін-т ім. В. К. Липинського, Ін-т укр. археографії укр. акад. наук. – Філадельфія : Сх.-Європ. дослід. ін-т ім. В. К. Липинського, 1991 – .

Т. 3 : Україна на переломі, 1657–1659 = Ukraine at the Turning Point, 1657–1659 : замітки до історії укр. держ. будівництва в XVII-ім ст. / ред.: Л. Р. Білас і Я. Пеленський ; [редкол.: Я. Пеленський (голова) та ін.]. – 1991. – 346 с.

Історія філософії України : хрестоматія : Навч. посібник для студ. вищ. навч. закл. / упоряд. М. Ф. Тарасенко. – Київ : Либідь, 1993. – 560 с.

Вміщено твори В. Липинського.

* * *

Матеріали міжнародної наукової конференції «В'ячеслав Липинський: історико-політологічна спадщина і сучасна Україна», 2–6 червня 1992 року : [збірник] / Східноєвроп. дослід. ін-т ім. В. К. Липинського, Ін-т східноєвроп. дослідж. Акад. наук України, Ін-т укр. археографії Акад. наук України ; ред. Ярослав Пеленський ; [редкол.: Ярослав Пеленський (голова) та ін. ; худож. оформ. Якова Гніздовського]. – Київ : [Книга], 1994. – 285 с.

Когут О. В. В. Липинський, основоположник ідеї української державності / О. В. Когут, Н. Я. Дзіковська // Матеріали міжнародної наукової краєзнавчої конференції «Велика Волинь: минуле і сучасне», жовтень 1994 р. / [редкол.: М. М. Дарманський (голова) та ін.]. – Хмельницький ; Ізяслав ; Шепетівка : [б. в.], 1994. – С. 207–210.

Швидак О. М. Концепція української державності в працях В. Липинського (1882–1931 рр.) / Олег Швидак // Волинські історичні записки : зб. наук. праць / М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Житомир. держ. ун-т ім. І. Франка; [редкол. С. М. Міщук (голов. ред.) та ін.]. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2012. – Т. 8. – С. 148–152.

Передерій І. В'ячеслав Липинський у гімназичний період життя: спроба історико-біографічного аналізу / І. Передерій // Волинські історичні записки : збірник наукових праць / М-во освіти і науки, молоді та спорту України, ЖДУ ім. І. Франка ; [редкол.: С. М. Міщук (голов. ред.) та ін.]. – Житомир, 2011. – Т. 7. – С. 137–142.

Вячеслав Липинський та його доба : наук. зб. / [А. Монтрезор та ін. ; упоряд.: Т. Осташко, Ю. Терещенко] ; відп. ред. Ю. Терещенко ; Союз гетьманців-державників, Польське наук. т-во у Житомирі, Центр

соціогуманітар. дослідж. ім. В. Липинського, Київ. нац. лінгвіст. ун-т. – Київ ; Житомир : КНЛУ, 2007. – 389 с.

Малярчук Т. Забуття : роман / Таня Малярчук. – Львів : Вид-во Старого Лева, 2016. – 249 с.

Роман про В. Липинського.

Пасічник І. Д. Український месіанізм : монографія / Пасічник І. Д., Кралюк П. М. – Київ : КНТ, 2015. – 217 с.

Вміщено матеріали про В. Липинського.

Соколова Л. В'ячеслав Липинський / Л. Соколова // Зрослись душею, сплелись корінням / [А. Басенко [та ін.] ; упоряд. М. Рубанець]. – Київ, 2008. – С. 213–221.

Рудецький П. Минувшина Волині в дослідженнях В'ячеслава Липинського / П. Рудецький // Історія міст і сіл Великої Волині / Житомир. обл. держадмін., Всеукр. Спілка краєзнавців, Житомир. наук.-краєзн. т-во дослідників Волині, Упр. культури Житомир. обл. держадмін., Житомир. обл. краєзн. музей, Житомир обл. ін-т післядиплом. педосвіти, ЖООНСЖ України, Виконком Коростен. міськради, Коростен. райдержадмін, Коростен. регіон. вид-ня Т-ва дослідників Волині, Коростен. краєзн. музей. – Житомир, 2002. – Т. 25, Ч. 1. – С. 184–186.

Новіцька Ю. Й. Житомирські сторінки біографії В'ячеслава Липинського / Ю. Й. Новіцька // Житомирщина: минуле, сьогодення, поступ у майбутнє / , та ін. ; ред. П. Ю. Саух, О. М. Швидак, І. І. Ярмошик. – Житомир, 2007. – Т. 1. – С. 209–215.

* * *

Фіцик С. Поняття «національна аристократія» в політико-правових поглядах В. Липинського / С. Фіцик // Підприємництво, господарство і право. – 2019. – № 12. – С. 272–276.

Собчук І. В'ячеслав Липинський – ідеолог українського монархізму / І. Собчук // Історія в рідній школі. – 2018. – № 7/8. – С. 36–37.

Кушнір В. Штрихи до портрета мислителя : до 135-річчя від дня народження В'ячеслава Липинського / Віталій Кушнір // Слово просвіти. – 2017. – № 19. – С. 10–11.

Пересунько Т. Піднести народ до себе : В'ячеслав Липинський – про суспільні обов'язки української еліти / Тіна Пересунько // День. – 2015. – № 179/180. – С. 8.

Ковтун Ю. В. Липинський про роль провідної верстви в державному будівництві в Україні / Ю. Ковтун // Українська полоністика. – 2014. – № 11. – С. 138–146.

Притуленко В. В'ячеслав Липинський про українську державу / В'ячеслав Притуленко // Молодь України. – 2012. – № 66/67. – С. 6, 7.

Шпак В. Уроки В'ячеслава Липинського : розроблена ним ідеологія національного державотворення не втратила актуальності донині / Віктор Шпак // Уряд. кур'єр. – 2012. – № 84. – С. 11.

Передерій І. Дипломатична діяльність В'ячеслава Липинського в українських урядах Гетьманату Павла Скоропадського та Директорії / Ірина Передерій // Українознавство. – 2009. – № 2. – С. 52–55.

* * *

Енциклопедія Сучасної України / Нац. акад. наук України, Наук. т-во ім. Шевченка, Ін-т енцикл. дослідж. НАН України ; редкол.: Дзюба І. М. (співголова) [та ін. ; наук. ред.: Болтівець С. І. та ін.]. – Київ : Ін-т енцикл. дослідж. НАН України, 2001 – .

Т. 17 : Лег–Лощ. – 2016. – 711 с.

Вміщено статтю про В. Липинського.

Енциклопедія історії України : в 10 т. / ред. рада: В. М. Литвин (голова) [та ін.] ; редкол.: В. А. Смолій (голова) [та ін.] ; Нац. акад. наук України, Ін-т історії України. – Київ : Наукова думка, 2007 – .

Т. 6 : Ла–Мі. – 2009. – 784 с.

Вміщено статтю про В. Липинського.

1 липня

**60 років від дня народження
Гудзя Юрія Петровича
1.07.1956 – 20.02.2002**

Письменник Юрій Петрович Гудзь (псевд.: Юрко Гудзь, Юрій Тетянич, Хома Брут, Хома (Іван) Брус) народився 1 липня 1956 року в с.Миколаївка Ємільчинського району в хліборобській родині. Через рік сім'я перебралася у с. Немильня Новоград-Волинського району, з яким у подальшому і буде пов'язане життя письменника. Закінчив у Києві геологорозвідувальний технікум і педагогічний інститут. Працював геологом-розвідником, вчителем історії і малювання у школах Київської та Житомирської областей, у Державному музеї народного побуту та етнографії України, Кмитівському музеї образотворчого мистецтва, в редакціях журналів «Слово і час», «Авжеж!», «Косень», газет «Голос громадянина», «Житомирський вісник», «Вільне слово» та «Зарубіжна література», у видавництвах «Фоліо» та «Джура».

Почав друкуватися в альманасі «Вітрила-86». Також публікувався у часописах «Авжеж», «Артанія», «Art Line», «Дзвін», «Дніпро», «Ї», «Косень», «Світо-Вид», «Слово», «Слово і час», «Українські проблеми», «Хроніка-2000», у колективних збірниках «Варшава. Зустрічі-88», «Житній ринок», «Десять українських поетів / Десять українських прозаїків», «Вечеря на дванадцять персон», «Антологія української поезії другої половини ХХ сторіччя», «Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст.». А першим самостійним виданням стала збірка поезій «Маленький концерт для самотнього хронопа» (1991). Про книгу «Postscriptum до мовчання», видану в Торонто (Канада, 1990), автор довідається через вісім років. Наступні поетичні збірки – «Вишивки, хронопи, без» (1992) та «Млеко хронопів глосолалійне» (1994) залишилися неопублікованими. У 1997 р. вийшла «Боротьба з хворим янголом». Твори Юрка Гудзя були відзначені преміями Міжнародного поетичного конкурсу в місті Тріуджіо (Італія, 1994) та фундації ім. Євгена Бачинського «У свічаді слова» (США, 1997).

В с. Немильня Новоград-Волинського району народилася його проза, зокрема, романи «Не-ми» та «Ісихія», друковані частково в альманасі «Косень» і повністю в журналі «Кур'єр Кривбасу» і 2001 р. відзначені Всеукраїнською премією ім. І. Огієнка в галузі літератури. Цього ж року у Тернопільському видавництві «Джура» вийшла книга новел «Замовляння невидимих крил», що за результатами анкетування критиків, яке щорічно проводить журнал «Слово і час», була визнана кращою книгою прози 2001 р.

Член НСПУ (1991) та АУП (1997), член ради НСПУ, заступник голови Житомирської письменницької організації. Очолював обласне

літературне об'єднання ім. Б. Тена. Заснував видавничий проєкт «Українська реконкіста».

Найбільше він віддавався літературі, хоча розумівся і на живописі. Про Ю. Гудзя як мистецтвознавця й художника можна довідатись із його статей: «Крило і Кольори» («Авжеж» – 1991, №7), «Утаємничення в картинах Юрія Камишного» (Образотворче мистецтво, 2001, №2) та ін. Ці статті відзначає глибина осмислення творчості художників. Його власні художні роботи були відтворенням його поетичних текстів. Вони цікаві тим, що доповнюють наше уявлення про внутрішній світ нашого непересічного земляка.

Твори Ю. Гудзя перекладено італійською, французькою, німецькою, англійською мовами.

20 лютого 2002 р. Юрко Гудзь трагічно загинув за нез'ясованих обставин. Поховано його поруч із могилою матері у с. Немильня, де пройшли дитячі і юнацькі роки поета.

У школі, де він навчався, зібрано багато книг і картин земляка. На будинку школи відкрито меморіальну дошку. В бібліотеках проводяться дні пам'яті письменника. У 2008 р. започатковано житомирський фестиваль-конкурс молодих поетів «Клекотень осені» пам'яті Юрка Гудзя. У Житомирі створено літературне братство ім. Ю. Гудзя, яке очолює поетеса Марія Рудак. У 2010 р. у місті відкрито меморіальну дошку Ю. Гудзю на будинку, де він проживав.

Література:

Гудзь Ю. П. Барикади на Хресті / Юрко Гудзь ; [пер. пол., післям., приміт. А. Савенця ; ред. текстів пол. мовою К. Плєбаньчик] – Люблин : Акаріт, 2014. – 51 с.

Гудзь Ю. П. Набережна під скелями : вірші, проза, переклади, статті, рецензії, інтерв'ю, листи / Юрко Гудзь. – Житомир : Рута : Левченко О. Г., 2012. – 251 с.

Гудзь Ю. П. Замовляння невидимих крил : (новели та оповідання) / Юрко Гудзь – Тернопіль : Джура, 2001. – 160 с.

Гудзь Ю. Святкування днів біди / Юрко Гудзь // Українська літературна газета. – 2016. – № 3.

Гудзь Ю. Афганець : [Уривок з однойменної повісті] / Юрко Гудзь ; передм. Л. Гудзь // Українська літературна газета. – 2015. – № 16. – С. 12.

Гудзь Ю. Барикади на хресті : поема / Ю. Гудзь // Українська літературна газета. – 2014.– № 4. – С. 10–11.

Гудзь Ю. Поет і художниця : [Листи Юрка Гудзя до Надії Миколайчук] / Юрко Гудзь; Підготувала Н. Миколайчук // Літературна Україна. – 2009. – № 22. – 18 черв. – С. 8.

Приватна колекція : вибрана укр. проза та есеїстика кінця ХХ ст. / авт. проєкт Василя Габора. – Л. : Піраміда, 2002. – 628 с.

Новела «Навпроти снігу» Ю. Гудзя: С. 104–110.

* * *

Андрейчик М. Інтелектуал як герой української прози 90-х років ХХ століття / Марко Андрейчик ; [пер. з англ. І. Андрущенко ; наук. ред. В. Неборак ; худож. оформ. : Ю. Коха, В. Кауфмана, В. Костирка]. – Львів : Піраміда, 2014. – 185 с.

Вміщено матеріали про творчість Ю. Гудзя.

Невимовне. Життя і творчість Юрка Гудзя: рецензії, статті, спогади, поезії, листи : до 55 річниці з дня народження Юрка Гудзя / упоряд. О. Левченко. – Житомир : Міжнародне поетичне братство Юрка Гудзя, 2012. – 207 с.

Рудак М. А. Рай-дерево : [поезія] / Марія Рудак ; [мал. Т. Данилевич ; авт. передм. Ю. Гудзь]. – Житомир : Рута, 2012. – 84 с.

Вірші, присвячені Ю. Гудзю: С. 13, 17–19.

Шевчук А. М. Міфотворчі пензель і фарби письменника Юрка Гудзя / А. Шевчук // Рідне мистецтво. – Житомир, 2012. – С. 210–215.

* * *

Лук'яненко О. Фундатор премії – авторка «Голосу України» / Оксана Лук'яненко // Голос України. – 2019. – № 186. – С. 6.

Про літературно-мистецьку премію ім. Юрія Гудзя.

Лобачова Л. «Я повертаюся на Землю...» / Л. Лобачова // Житомирщина. – 2019. – № 17. – С. 12.

Рудак М. «Липневий янгол» знову осяяв Немильню / Марія Рудак // Житомирщина. – 2018. – № 50. – С. 6.

Студінський В. Сторінками щоденникових записів Юрка Гудзя: магічне слово для сина / В. Студінський // Світло спілкування. – 2016. – № 21. – С. 8–10.

«Мене відстріляли ...» : до роковин смерті Юрка Гудзя // Українська літературна газета. – 2016. – № 3. – С. 18–19.

Савенець А. «Поема Гудзя сьогодні актуальна як ніколи» : розмова з пер. Андрієм Савенцем / вели розмову Віктор і Володимир Тітови / Андрій Савенець // Субота. – 2015. – N 8. – С. 7.

Гудзь Л. «Барикади на хресті» : роздуми над поемою Юрка Гудзя : до роковин смерті / Леся Гудзь // Українська літературна газета. – 2015. – № 3. – С. 3.

Хіміч М. Мистецтво без кордонів: [Репрезентація книги Юрія Гудзя «Барикади на Хресті»] / М. Хіміч // Житомирщина. – 2015. – №4/5.

Хіміч М. Пам'ятаємо, друже : меморіальну дошку Юркові Гудзю відкрито на стіні Немильнянської школи Новоград-Волинського району / М. Хіміч // Укр. літ. газета. – 2014. – №13.

Гудзь Л. Засвітити та не обпалити / Леся Гудзь // Літературна Україна. – 2014. – № 9. – С. 13.

Хіміч М. «Липневий янгол» над Немильнею / Марія Хіміч // Українська літературна газета. – 2013. – № 15. – С. 3.

Гоцалюк І. Він хотів правди і справедливості / Іван Гоцалюк // Ваші інтереси. – 2013. – №24. – С. 4.

* * *

Гудзь Юрій Петрович // Студінський В. А. Малин : малий енциклопед. словник / В. А. Студінський. – Київ, 2011. – 302 с.

Гудзь Юрій Петрович // Письменники Житомирщини : кн. 1. – Житомир, 2010. – С. 51–78.

Юрій Петрович Гудзь // Літературна Житомирщина : біобібліогр. довід. / В. Шинкарук. – Житомир, 1993. – С. 73.

Гудзь Юрій Петрович. // Календар знаменних дат Житомирщини на 2016 рік : краєзн. бібліогр. покажчик. – Житомир, 2015. – С. 42–46.

30 серпня

**80 років від дня загибелі
Сціборського Миколи Орестовича
28.03.1897–30.08.1941**

Державний та військовий діяч Микола Орестович Сціборський (псевд.: Рокош, Житомирський, Органський, Луцький, Юрій) народився 28 березня 1898 р. в м. Житомир в українській православній шляхетській родині. 30 серпня був охрещений у Свято-Успенській церкві, а хрещеними батьками були записані колезький асесор Теофіл Лукич Брановський та дружина почесного громадянина Житомира Івана Семеновича Краєвського – Надія.

Середню освіту здобував у місцевій Першій чоловічій гімназії. У 1915 р. прямо зі шкільної лави добровольцем пішов на фронт, звідки майже одразу його відправили до школи прапорщиків, яку успішно закінчив 1 січня 1916 р. Фронти Першої світової війни пройшов у гренадерському полку. Під час бойових дій був отруений газами та двічі поранений, унаслідок чого визнаний інвалідом зі втратою 50 % працездатності. Службу в царській армії закінчив у чині поручника на посту командира батальйону. Нагороджений орденами Святої Анни 3-го і 4-го ступенів та Святого Станіслава 3-го ступеня, Гергіївським хрестом 4-го ступеня.

Попри інвалідність, у січні 1918 року, коли більшовики ведуть наступ на Київ, Микола Сціборський зголошується до війська новоутвореної Української Народної Республіки. Був радником військового міністра УНР Олександра Жуковського, ад'ютантом командира 1-го кінного Лубенського полку імені Максима Залізняка 1-ї бригади Окремої кінної дивізії. У 1919 р. брав участь в осінній кампанії Армії Української Народної Республіки, у складі якої 1920 р. отримав ранг підполковника кавалерії. 21 листопада 1920 р. інтернований на території Польщі, перебував у таборі м. Каліш. У червні 1924 р. закінчив річні курси Академії Генштабу Армії УНР та був зарахований до Генштабу. Того ж року вийшов у відставку.

Після поразки української визвольної боротьби М. Сціборський перебував у еміграції в країнах Європи. 9 квітня 1929 р. закінчив економічно-кооперативний факультет Української господарської академії в Подєбрадах (Чехословаччина), отримавши диплом інженера-економіста. Разом із навчанням займався активною політичною діяльністю. 1925 р. був одним із ініціаторів створення Легії Українських Націоналістів, яка у 1929 р. поряд з іншими організаціями, зокрема з УВО, стала основою створення ОУН. Був обраний членом ПУН та заступником Голови Проводу. Голова 1-го Конгресу українських націоналістів (1929). Організаційний і пропагандивний референт Проводу українських націоналістів. Фундатор інформаційної пресової служби Організації українських націоналістів.

Протягом 30-х – початку 40-х рр. ХХ ст. М. Сціборський активно займався видавничо-публіцистичною діяльністю: у Празі випускав

друкований орган ПУН «Розбудова нації», став одним із засновників тижневика «Українське Слово» в Парижі, співпрацював із часописами «Державна нація», «Сурма» та іншими націоналістичними періодичними виданнями та альманахами.

Микола Сціборський є теоретиком та ідеологом українського націоналізму, зокрема солідаризму і корпоративного державного устрою. Серед його головних праць: «Робітництво і ОУН» (1932), «ОУН і селянство» (1933), «Націократія» (1935) – книга, у якій автор не лише витворив власний національний концепт, а й піддав об'єктивній та конструктивній критиці фашизм і націонал-соціалізм, «Національна політика більшовиків в Україні» (1938), «Сталінізм» (1938), «Земельне питання» (1939), «Україна в цифрах» (1940), «Демократія» (1941). М. Сціборський виступив одним зі співавторів проекту Конституції України, розробленої у вересні 1939 р. за дорученням Андрія Мельника. Після розколу ОУН залишився на стороні А. Мельника.

Микола Орестович став одним із очільників похідних груп ОУН, які вирушили в Україну з початком Другої світової війни. Похідні групи мали творити на місцях українську адміністрацію. Паралельно, розуміючи потребу у власній військовій силі, М. Сціборський почав переговори з українським національним партизанським формуванням «Поліська Січ». У липні 1941 р. у складі похідної групи «Північ» прибув до Житомира, де загинув разом із Омеляном Сеником 30 серпня 1941 р. внаслідок атентату. Похований на подвір'ї місцевого Свято-Преображенського собору.

28 березня 2014 року на могилі М. Сціборського та О. Сеника відкрито оновлений пам'ятний хрест. 19 лютого 2016 року одну з вулиць Житомира названо на честь Миколи Сціборського. Житомирська обласна рада оголосила 2018-й роком видатного земляка. 28 березня 2018 р. на державному рівні в Україні відзначалося 120 років із дня його народження, а 31 жовтня того ж року на будівлі по вул. М. Сціборського 6-А було встановлено пам'ятну дошку.

Література:

Сціборський М. Україна в цифрах : (статистична студія території, населення й народного господарства) / М. Сціборський. – Канада : Новий шлях, 1940. – 44 с.

Сціборський М. Націократія / М. Сціборський // Воля і батьківщина. – 2004. – № 1. – С. 45–76.

*

*

*

Махорін Г. Наші герої / Г. Махорін. – 3-тє вид. випр., доп. – Житомир : Рута, 2015. – 199 с.

Про М. Сціборського: С. 14–16.

Ковальчук І. В. Нарис історії діяльності ОУН під проводом А. Мельника на Житомирщині у другій половині 1941 року / Іван Ковальчук, Сергій Стельникович ; [наук. ред. С. І. Кот] ; Фондація ім. О. Ольжича, Ін-т Нації і Держави. – [2-ге вид.]. – Житомир : Рута, 2014. – 185 с.

Про М. Сціборського: С. 151–155.

Гінда В. Житомирська трагедія, або хто стоїть за вбивством О. Сеніка та М. Сціборського / Володимир Гінда // Краєзнавство: історико-культурологічний альманах Житомирщини. – Житомир, 2010. – Вип. 2. – С. 40–51.

* * *

28 березня – 120-річчя з дня народження Миколи Сціборського : лицар духу // Українське слово. – 2018. – № 13/14 – С. 6.

Червак Б. Микола Сціборський – теорія націоналізму в практиці воїна / Богдан Червак // Світло спілкування. – 2018. – № 24. – С. 19–22.

Шпак В. Діагноз від творця націократії : 120 років від дня народження Миколи Сціборського / Віктор Шпак // Уряд. кур'єр. – 2018. – № 57. – С. 4.

Гетьман А. На Житомирщині 2018 рік оголосили роком Миколи Сціборського / Алла Гетьман // 20 хвилин. – 2018. – № 9. – С. 2.

Бездітко А. Олегу Ольжичу і Миколі Сціборському – звання «Почесний громадянин Житомира» / Антон Бездітко // Місто. – 2016. – № 35. – С. 5.

Шпак В. Антиукраїнська хроніка політичних вбивств / Віктор Шпак // Місто. – 2016. – № 34. – С. 6.

Ольховський І. Мельниківці в УПА Тараса Бульби-Боровця / І. Ольховський // Українське слово. – 2016. – № 30. – С. 5.

Гуцалюк О. Вбивство Сеніка і Сціборського / О. Гуцалюк // Місто. – 2015. – № 22. – С. 7.

У Житомирі вшанували пам'ять Миколи Сціборського // Меркурій. – 2013. – № 13. – С. 3.

* * *

Сціборський Микола Орестович // Енциклопедія історії України : у 10 т. / ред. рада: В. М. Литвин (голова) [та ін.] ; редкол.: В. А. Смолій (голова) [та ін.] ; Нац. акад. наук України, Ін-т історії України. – Київ, 2003–2013.
Т. 9 : Прил–С. – 2012. – С. 926–927.

Сціборський Микола Орестович // Календар знаменних і пам'ятних дат Житомирщини на 2016 рік : краєзн. бібліогр. покажчик. – Житомир, 2015. – С. 46–48.

21 вересня

**85 років від дня народження
Макаренка Олексія Дмитровича
(21.09.1936–2.05.2005)**

Художник Олексій Дмитрович Макаренко народився в містечку Брусилів на Київщині (нині – смт Брусилів Житомирської обл.) 21 вересня 1936 р. У 1941 р. фашисти скинули його на гранітні скелі над р. Тетерів. Унаслідок перелому хребта та п'яти ребер став інвалідом, до паралічу ніг згодом додався туберкульоз. Проте це не завадило знайти свій шлях у житті і реалізувати непересічний талант.

Середню освіту здобув у Житомирському інтернаті, закінчив факультет малюнка і живопису Московського заочного народного університету мистецтв (1965). Значний вплив на творчість О. Макаренка справило знайомство у 1972 р. з художником Володимиром Кобилінським, його добре слово та професійні поради. Працював у Житомирі художником іграшкової фабрики, організатором позакласної роботи інтернату для дітей-сиріт, вчителем малювання в школах. Був учасником міських, обласних, всеукраїнських, зарубіжних мистецьких виставок від 1976 р., зокрема персональних – у Житомирі (1978), Львові (1980), Ленінграді, Смоленську (обидві – 1983).

Свій шлях у декоративне мистецтво Олексій Макаренко розпочинав з орнаментів. Продовжуючи традиції народних декоративних розписів виробив власний стиль, названий мистецтвознавцями «пелюстковізм» або «платковізм», в основі якого лежить своєрідне асоціативне сприймання світу. Його квітковий дивосвіт сповнений духом народних казок і легенд, євангельських сюжетів; роботам притаманні вивіреність пропорцій, лаконічні узагальнення, гармонія. У казково-алегоричних композиціях через зображення рослинних мотивів порушував складні філософські проблеми. Створював картини на теми творів Т. Шевченка, Лесі Українки, І. Огієнка, В. Стуса, Ю. Словацького. Серед найвідоміших циклів – «Лісова пісня», «Шевченкіана», «У кожного цвіту обличчя своє», «Портрети-характери», «Україна. Реквієм», «Знаки Зодіаку». В доробці майстра є також чимало творів декоративно-ужиткового мистецтва – розписаних ним дерев'яних ложок, скриньок, пуделок, цукерниць, діжечок, відерець тощо.

Роботи Олексія Дмитровича зберігаються у Житомирському краєзнавчому музеї, Літературно-меморіальному музеї Лесі Українки (м. Новоград-Волинський), Кмитівському музеї образотворчого сучасного мистецтва, Житомирському державному університеті ім. І. Франка, школах № 23 та № 33 м. Житомира, Львівському музеї народної архітектури та побуту, Національному музеї Т. Шевченка, Національному центрі народної культури «Музей І. Гончара», Національному музеї народної архітектури та

побуту України, приватних вітчизняних колекціях, Ізраїлі, Іспанії, Канаді, Німеччини, США.

У 1988 р. художнику присвоєно звання заслуженого майстра народної творчості УРСР, а в 1995 р. відзначено Всеукраїнською премією ім. І. Огієнка.

Помер Олексій Макаренко 2 травня 2005 р. Похований у с. Тригир'я Житомирського району.

У 2006 р. вийшов друком великий альбом творів, підготований друзями митця Анатолієм Шевчуком і Вандою Чайковською. 2016 року в Брусиліві на обійсті по вул. Цегельна, де народився Олексій Макаренко, було встановлено меморіальну дошку.

Література:

Добровольська Л. Казка про Пухнатко : [літ.-худож. вид.] / Людмила Добровольська ; [іл. **Олексія Макаренка** ; післям. Анатолія М. Шевчука]. – Житомир : Рута, 2014. – 15 с.

Шевчук А. М. Олексій Макаренко = Oleksiy Makarenko : альбом / А. Шевчук, Ванда Чайковська ; пер. А. М. Шевчук. – Київ : Софія-А, 2006. – 280 с.

Шевчук А. М. Краса у глині : [казки] / Анатолій М. Шевчук ; [худож. **О. Макаренко**; післямова Гейл І. Гашл]. – Житомир : Полісся, 2004. – 20 с.

Шевчук Я. А. Метелик / Я. Шевчук ; [пер. укр. мовою А. М. Савенець ; ілюстр. **О. Д. Макаренка**]. – Житомир : Полісся, 2002. – 15 с.

* * *

Шевчук А. М. Рідне мистецтво : статті та есеї з історії і критики декоративно-ужиткового й образотворчого мистецтва / Анатолій М. Шевчук ; [упоряд. та худ. ред. В. Чайковської]. – Житомир : Полісся, 2012. – 415 с.

Матеріали про О. Макаренка: С. 14–20.

Шевчук А. М. Українська образотворчість: пошуки істини : статті та есеї з історії і критики декоративно-ужиткового й образотворчого мистецтва / Анатолій М. Шевчук. – Київ : Софія-А, 2007. – 402 с.

Вміщено матеріали про О. Макаренка.

Концевич Є. В. Тутешня кава : ст., есеї, спогади, теревені, хармани, світлини / Євген Концевич ; [ідея, упорядкув., ред. та післям. Ванди Чайковської]. – Автор. пр. – Житомир : Полісся, 2000. – 238 с.

Матеріали про О. Макаренка: С. 138–146.

Чайковська В. «Лісова пісня» Лесі Українки у квіткописі Олексія Макаренка / В. Чайковська, А. Шевчук // Світло спілкування. – 2016. – № 21. – С. 12–14.

Шевчук А. Олексій Макаренко – творець великодніх мальованок / А. Шевчук // Українська мова й література в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах. – 2009. – № 4. – С. 106–111.

13 жовтня

**75 років від дня народження
Цепкової Галини Василівни
13.10.1946**

Поетеса Галина Василівна Цепкова народилася в с. Вознесенське Золотоніського району Черкаської області 13 жовтня 1946 р. В 1947 році із сім'єю переїхала в м. Коростень, з яким пов'язала своє життя. У 1964 р. закінчила середню школу-інтернат, деякий час працювала на заводі «Жовтнева кузня».

Завершивши з відзнакою навчання на філологічному факультеті Кам'янець-Подільського педагогічного інституту, працювала вчителькою російської мови і літератури – спочатку на Тернопільщині, пізніше в Коростені – в тій самій школі-інтернаті, де свого часу навчалася. Сумлінна педагогічна праця Г. В. Цепкової оцінена знаком «Відмінник народної освіти».

Вірші почала писати ще в шкільні роки, коли «розбудили й захопили душу поезії О. Фета й О. Блока». З роками інтерес до поезії поглибився, коло поетичних уподобань стало ширше: О. Пушкін, М. Лермонтов, М. Цветаєва, А. Ахматова, В. Висоцький, Л. Костенко і Леся Українка.

Перші друковані поезії з'явилися влітку 1970 р. у місцевій газеті «Радянське Полісся». Творчий доробок Г. Цепкової публікувався в журналах «Косень», «Жінка», «Ренесанс», «Ковчег», у газетах «Товариш», «Вечерний Коростень», «Древлянський край».

Вона є авторкою багатьох поетичних книжок, написаних російською та українською мовами. Першою стала збірка «Надеюсь. Верую. Люблю» (1992), а за нею – «Свет доброты» (1994), «Четыре осени года» (1995). У 1998 р. виходить збірка «Знак долі – Терези», яка започаткувала новий етап творчості – етап входження в лоно рідної мови. Наступними були – «Когда уходит лед...» (2000), «Диво-сад» (2002), «Мы не расстанемся» (2003), «Знак долі – Терези» (2-ге доповнене видання, 2006), «Я хочу поведать миру» (2007), «Стихи из шкатулки» (2007), «Радости земные» (2010), «Одвічний дух життя» (2014), «Пока любить дано» (2016), «Мамина усмішка: вірші для дітей» (2016), «Мої святині» (2017), «Веры тонкая свеча» (2019).

Головна думка, що стверджується у кожній із поетичних книжок Галини Цепкової, – в наш дисгармонійний вік від духовного руйнування рятують Доброта, Кохання, Краса і Віра. Окремі твори поклали на музику композитори Тетяна Гаврилюк, Міха Козимиренко, Олександр Перловський.

Член Спілки письменників України з 1997 року. Лауреат Міжнародного свята літератури і мистецтва «Лесині джерела» (1994), літературної премії імені Василя Юхимовича (2014), учасник Другого фестивалю російської поезії в Україні (2002), Міжнародного Шевченківського літературно-мистецького свята (2004), Всеукраїнського літературно-мистецького

фестивалю «Просто на Покрову» в м. Коростень, делегат надзвичайного Третього з'їзду письменників України (2004). Член літературно-мистецької студії «Древлянка». За творчу діяльність Галина Василівна Цепкова нагороджена Почесною Грамотою Верховної Ради України, дипломом «Гордість міста», а в 2019 р. отримала високу відзнаку земляків – звання «Почесний громадянин міста Коростеня».

Література:

Цепкова Г. В. Веры тонкая свеча : поезия / Галина Цепкова. – Коростень : Триада С, 2019. – 143 с.

Цепкова Г. В. Мої святині : (поезії) / Галина Цепкова ; [худож. Данилевич Т. К.]. – Коростень : Триада С, 2017. – 110 с.

Цепкова Г. В. Пока любить дано : поезия / Галина Цепкова. – Коростень : Триада С, 2016. – 137 с.

Цепкова Г. В. Одвічний дух життя : поезії / Г. Цепкова. – Коростень : Триада С, 2014. – 95 с.

Цепкова Г. В. Радости земные : поэзия / Г. Цепкова. – Житомир : Полісся, 2012. – 163 с.

Цепкова Г. В. Стихи / Г. Цепкова // Просто на Покрову : літ.-мистец. альм. / [упоряд. Васильчук В. Б.]. – Коростень ; Житомир, 2012. – С. 70–71.

Просто на Покрову : літ.-мистец. альманах Коростенщини : [благодійне вид.] / ред. і упоряд. Віктор Васильчук ; редкол.: Михайло Пасічник [та ін.]. – Коростень : Вечір. Коростень ; Житомир : О. О. Євенок, 2007 – .

Вип. 11 : Жовтень. – 2018. – 207 с.

Вірші Г. Цепкової: С. 92–93.

Просто на Покрову : літ.-мистец. альманах Коростенщини. № 9 / ред. В. Васильчук ; редкол.: М. Пасічник [та ін.]. – Коростень : Вечір. Коростень ; Житомир : Рута, 2016. – 159 с.

Вірші Г. Цепкової: С. 62–63.

Просто на Покрову : літ.-мистец. альманах : [благодійне вид.]. № 7 / редкол.: М. Пасічник [та ін.] ; ред., упоряд. В. Васильчук. – Коростень : Вечірній Коростень ; Житомир : Рута, 2014. – 120 с.

Вірші Г. Цепкової: С. 87–89.

«Просто на Покрову» : [літ.-мистец. альманах] / [упоряд., дизайн В. Б. Васильчук]. – Житомир : Рута ; Коростень : Вечірній Коростень, 2011. – 95 с.

Вірші Г. Цепкової: С. 70–71.

* * *

Просто на Покрову : літ.-мистец. альманах Коростенщини. № 8 / ред. В. Васильчук ; редкол.: М. Пасічник [та ін. ; упорядкув. В. Б. Васильчук]. – Житомир : Рута ; Коростень : Вечірній Коростень, 2015. – 119 с.

Про Г. Цепкову: С. 12.

Геращенко О. Світ у єдиному подиху рими / О. Геращенко // Просто на Покрову : літ.-мистец. альманах Коростенщини / ред. В. Васильчук ; редкол.: М. Пасічник [та ін. ; упорядкув. В. Б. Васильчук]. – Житомир, 2015. – № 8. – С. 13–18.

* * *

Цепкова Галина Василівна // Сучасні письменники України : біобібліогр. довід. – Біла Церква, 2012. – С. 475.

Цепкова Г. В. // Перельман Г. Л. Коростень : іст.-енциклопед. довідник / Григорій Львович Перельман ; [редкол. Перельман Г. Л. та ін.]. – Коростень, 2011. – С. 242.

Галина Василівна Цепкова // Письменники Житомирщини : кн. 1. – Житомир, 2010. – С. 244–253.

Цепкова Галина (Ганна) Василівна // Довідник Житомирської обласної організації НСПУ з фрагментами історії. – Житомир, 2005. – С. 27.

Цепкова Галина Василівна // Календар знаменних і пам'ятних дат Житомирщини на 2016 р. : краєзн. бібліогр. покажчик. – Житомир, 2015. – С. 49–51.

6 листопада

**95 років від дня народження
Клименка Михайла Даниловича
6.11.1926–5.02.1998**

Поет Михайло Данилович Клименко народився в с. Левків Житомирського району в селянській родині. Із дитинства залюблений у хліборобську працю, він мріяв стати агрономом. Але на заваді стала війна і тяжкі роки окупації. Не повернувся з фронту батько, у 1947 році непосильна праця та тяжка хвороба забирають матір. Одразу після війни М. Клименко вступає до Крошнянського сільськогосподарського технікуму в Житомирі, який закінчує в 1949 році на відмінно і починає працювати у рідному Левкові.

Ще під час навчання в обласній та республіканській періодиці з'являються перші твори. Талант молодого поета плекали такі невтомні гранослови, як Максим Рильський і Борис Тен. У 1956 році виходить перша поетична збірка «Сині очі весни».

Бажання самовдосконалення спонукало до вступу на Вищі літературні курси при Літінституті ім. М. Горького в Москві. Після закінчення дворічного навчання (1957–1959) Михайло Данилович цілком присвячує себе літературній творчості, не пориваючи плідних зв'язків із обласною газетою. З квітня 1963 року, аж до виходу на заслужений відпочинок, майже чверть віку він працював літпрацівником, кореспондентом відділу культури та інших відділів редакції газети «Радянська Житомирщина».

Праця літературного редактора привчила його постійно знаходитись у центрі подій, миттєво відгукуватись на них. Мабуть саме тому творча палітра поета надзвичайно багата і оригінальна. Переважна більшість творів нагадує досконалі живописні полотна з яскравою гамою кольорів і відтінків. Його поетичний доробок позначений особливою любов'ю до рідного краю, він оспівує і возвеличує людину праці, людину щедрої душі і серця, яка миттєво відгукується на всенародні радості і жалі. Митець постійно поєднував у своїй творчості традиції та новаторство, намагаючись художніми ідеями, образами і мотивами, а також формою своїх поезій відповідати вимогам часу. Він часто звертався до білого і вільного вірша, любив сонет, захоплювався східною поезією і успішно розробляв такі нетрадиційні для українського поетичного слова форми, як хоку, танки, рубаї.

У 1957 році М. Клименка приймають до Спілки письменників. Він був одним із засновників обласної письменницької організації, багатолітнім керівником поетичної студії. У 1970 році за активну роботу з художньо-естетичного виховання молоді та за високий професіоналізм Михайло Клименко був удостоєний обласної премії ім. М. Шпака.

М. Клименко є автором 15 вагомих поетичних книг, співзвучних мотивам першої збірки «Сині очі весни». Це – «Далі голубині» (1959),

«Людам радію» (1962), «Зажнив'я» (1965), «Поезії» (1969), «Розвидень» (1971), «Алмазна грань» (1973), «Чорнозем» (1977), «Глибока струна» (1981), «Поезії. Вибране» (1982), «Зелене прозріння» (1984), «Призначаю побачення рястові» (1991), «Обрії кличуть» (1996). Остання збірка «Сад мого життя» (2014) вийшла вже після смерті митця.

За видатні заслуги в розвитку української літератури першим одержав звання лауреата Всеукраїнської премії імені Івана Огієнка (1995).

Помер Михайло Клименко 5 лютого 1998 р. Похований у рідному селі.

Творчість поета посідає значне місце в літературній історії Житомирщини, яку зараз важко уявити без його постаті. Багато сучасних письменників поліського краю називають себе учнями «клименківської школи». З 2011 р. започатковано літературну премію імені Михайла Клименка у двох номінаціях: відомі письменники та молоді автори.

Література:

Клименко М. Д. Сад мого життя : хоку, рубаї, танка / Михайло Клименко. – Житомир : Євенок О. О., 2014. – 297 с.

Українське Диво : поетична антологія : у 3 кн. Кн. 2 / [за упорядкув. та ред. Володимира Коломійця]. – Київ : Укр. письменник, 2005. – 534 с.

Вірші М. Клименка: С. 480–481.

Клименко М. Рубаї ; Єдина, як мати ; Вітражі дерев : [вірші] / Михайло Клименко // Світло спілкування. – 2014. – № 17. – С. 13.

* * *

Лицар синіх очей весни [Михайло Клименко] / авт.-упоряд. М. Пасічник ; передм. П. Білоуса. – Житомир : Пасічник М. П., 2006. – 308 с.

Шинкарук В. Ф. Аз-Буки : літ.-мистец. студії / Володимир Шинкарук ; М-во освіти і науки України, Житомир. держ. ун-т ім. І. Франка. – Житомир : Полісся, 2015. – 276 с.

Про М. Клименка: С. 140–143.

Грабовський В. Б. Співець Полісся [Михайло Клименко] / Валентин Грабовський // Грабовський В. Б. Творення легенди : краєзнавчі нотатки. – Житомир, 2008. – С. 95–105.

* * *

Натикач Л. У Левкові пам'ятають видатного земляка / Людмила Натикач ; фото Світлани Соболевської // Житомирщина. – 2020. – № 1. – С. 4.

Натикач Л. Сад Михайла Клименка / Людмила Натикач // Житомирщина. – 2019. – № 71. – С. 5.

Хімич М. Сад життя Михайла Клименка / Марія Хімич // Житомирщина. – 2015. – № 11. – С. 7.

Михайло Клименко // Світло спілкування. – 2014. – № 17. – С. 11–12.

Цурканюк О. Поетика герметизму Михайла Клименка / Ольга Цурканюк // Київська старовина. – 2012. – № 4. – С. 162–167.

Цурканюк О. «Проживши вік, спитай себе самого, що доброго зробив ти, до порога життєвого дійшовши?» : до 85-річчя від дня народження Михайла Клименка / Ольга Цурканюк // Українська літературна газета. – 2011. – № 23. – С. 1, 12.

Ткаченко Г. Лауреати Клименківської премії / Г. Ткаченко // Літературна Україна. – 2010. – № 4. – С. 7.

* * *

Клименко Михайло Данилович // Письменники Житомирщини : кн. 1. – Житомир, 2011. – С. 51–78.

Клименко Михайло Данилович // Календар знаменних і пам'ятних дат Житомирщини на 2016 р. : краєзн. бібліогр. покажчик. – Житомир, 2015. – С. 55–59.

1 грудня

**60 років від дня народження
Шкляра Геннадія Макаровича
1.12.1946–9.06.2011**

Письменник Геннадій Макарович Шкляр (псевд.: Г. Пролісок) народився 1 грудня 1946 р. в м. Таураге (Литва) в родині військовослужбовця і вчительки. Корені роду Г. Шкляра – на Вінниччині, в колишньому Погребищенському, а нині Оратівському районі, в селі Скала.

1948 р. сім'я переїхала в селище Ружин. Тут Геннадій в 1964 р. закінчив школу, а на початку 1965 р. став літературним працівником районної газети. Служив у війську, в будівельному батальйоні на Алтаї та в Сибіру. 1973 р. закінчив факультет журналістики Київського державного (нині – національного) університету ім. Т. Г. Шевченка. Працював у різних періодичних виданнях, зокрема, в республіканській газеті «Молодь України», певний час був журналістом у Тюмені. Спробував також трудової долі шкільного лаборанта, будівельника, рибалки в рибгоспі, майстра зміни на цегельному заводі, вчителя, наукового працівника, художника-оформлювача.

Вірші та проза Г. Шкляра, підписані псевдонімом Г. Пролісок, вперше з'явилися у місцевій ружинській газеті ще коли він був старшокласником. Вже ранні твори вражали свіжістю, чистотою, трепетним сприйняттям реального світу, оригінальним звучанням та відкриттям нового бачення суті явища чи події. У 1984 р. побачила світ перша книжка «Чистий вогонь». Пізніше були видані оповідання та повісті «Позолочений пісок» (1992), «Загадка джерела» (1997), «Під трьома стовпами» (2000), «Червона трава» (видрукована вже по смерті автора у 2012 р.), а також збірка поезій «Квітник вікон» (2007). У 2003 році вийшов окремою книжкою художньо-документальний нарис «На семи вітрах свіча» про одну з активних учасниць визвольних змагань – провідницю ОУН Марію Кравчук з передмовою Голови Всеукраїнського товариства політичних в'язнів і репресованих Є. Пронюка. Інтерес Г. Шкляра до постаті Оноре де Бальзака, його перебування у нашому краї та історії кохання реалізувався у виданнях «Бальзак і Верхівня» (у співавторстві з В. Чернегою – 1999 р.) та «Північна зоря Бальзака» (2003).

Геннадій Макарович друкувався в літературних журналах, альманахах, наукових збірниках, газетах, в антологіях сучасної української прози «Вечеря на дванадцять персон» (1997) і «Квіти в темній кімнаті» (1997), увійшовши в когорту найкращих сучасних українських новелістів. У 2010 р. книжку «Під трьома стовпами» було озвучено філологом Володимиром Білобровцем в рамках проекту «Слухай читачу!», фундатором якого став житомирський журналіст Сергій Черевко.

Член Національної Спілки письменників України з 1994 р. Лауреат конкурсу НСПУ, премії імені Лесі Українки Житомирського обласного

відділення Українського фонду культури, премії фундації ім. Євгена Бачинського «У свічаді слова» (США), делегат IV (надзвичайного) з'їзду НСПУ. Окремі оповідання письменника перекладені російською та хорватською мовами.

Помер Геннадій Макарович 9 червня 2011 р. Похований у смт Ружин.

Література:

Шкляр Г. М. Червона трава : [оповідання] / Геннадій Шкляр. – Житомир : Рута, 2012. – 262 с.

Шкляр Г. М. Квітник вікон : поезії / Геннадій Шкляр. – Житомир : Пасічник М. П., 2007. – 51 с.

Шкляр Г. М. Північна зоря Бальзака : повість-есеї / Геннадій Шкляр. – Вінниця : б. в., 2003. – 122 с.

Шкляр Г. На семи вітрах свіча : нарис / Г. Шкляр. – Київ : ПП «Телерадіокомпанія «ІК», 2003. – 68 с.

Шкляр Г. М. Під трьома стовпами : оповіді і оповідки містечка Круглик / Г. Шкляр. – Житомир : Полісся, 2000. – 234 с.

* * *

Лецькін М. Відблиск вічного неспокою / М. Лецькін ; ред. П. Білоус. – Житомир : [б. в.], 2003. – 92 с.

Про Г. Шкляра: С. 29–39.

Шкляр Геннадій Макарович // Письменники Житомирщини : кн. 1. – Житомир, 2010. – С. 279–287.

Геннадій Макарович Шкляр // Довідник Житомирської обласної організації НСПУ з фрагментами історії. – Житомир, 2005. – С. 24.

Шкляр Г. М. // Літературна Житомирщина : біобібліогр. довід. / В. Шинкарук. – Житомир, 1993. – С. 94.

Шкляр Геннадій Макарович // Календар знаменних і пам'ятних дат Житомирщини на 2016 р. : краєзн. бібліогр. покажчик. – Житомир, 2015. – С. 60–63.